

OTSUSE EELNÕU

18.07.2024 nr 7-5/24-0093-200-5

Elering AS-i gaasi ülekande võrguteenuse hindade kooskõlastamise kohta

1. SEADUSANDLIKUD ALUSED, HALDUSMENETLUSE ALUSTAMINE, KÄIK JA ASJAOLUD

1.1. Seadusandlikud alused ja rakendatav metoodika

Maagaasiseaduse (MGS) § 37 lõike 3 punkti 4 alusel kooskõlastab Konkurentsiamet MGS § 23 lõikes 4 nimetatud võrguteenuse hinnad.

MGS § 23 lõige 4 sätestab, et võrguettevõtja peab võrguteenuste hinnad ja nende kehtestamise alused esitama Konkurentsiametile kooskõlastamiseks ja Konkurentsiameti nõudel põhjendama hindade moodustumist.

MGS § 23 lõike 2 järgi peavad võrguteenuste hinnad olema põhjendatud, lähtudes võrgu toimimiseks ja arendamiseks, töö- ja varustuskindluseks, võrgu kaudu jaotatava gaasi mõõtmise ja mõõtmisandmete edastamiseks ja arvestamiseks vajalikest kulutustest ning põhjendatud tulukusest nii, et oleks tagatud tarbija häireteta varustamine gaasiga.

MGS § 23 lõike 3 kohaselt tuleb võrguteenuste hinnad kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude katmine;
- 2) investeeringud varustuskindluse tagamise ning tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt;
- 6) võrguteenuse hind peab katma võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmise põhjendatud kulud.

MGS § 16 lõike 2⁴ alusel teeb süsteemihaldur koostööd Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku raames piirkondlikul ja Euroopa Liidu tasandil maagaasituru tõhusaks toimimiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 715/2009 sätestatud nõuete kohaselt. MGS § 16 lõike 5 järgi lähtub süsteemihaldur gaasi ülekande teenuse osutamise ja gaasi ülekande teenuse eest võetava tasu määramisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EÜ) nr 715/2009.

Võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrust (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta, on koostatud Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2017/460 (edaspidi Määrus 2017/460), millega kehtestatakse võrgueeskiri gaasi

ülekanjetasude ühtlustatud ülesehituse põhimõtete kohta. Määruse 2017/460 eesmärgiks on, et võrgukasutajatele peaks olema arusaadav, milliste kulude alusel ülekanjetasud kujunevad, et neid oleks võimalik piisaval määral prognoosida. Seega selleks, et saavutada ja tagada süsteemis mõistlik kulude kajastamise tase ja prognoositavus, peavad ülekanjetasud põhinema lähtehinnaametodil.

MGS § 23 lõike 4¹ alusel töötas Konkurentsiamet välja võrguteenuste hindade arvutamise metoodika „Gaasi ülekandevõrgu võrguteenuste hindade arvutamise metoodika”¹ (edaspidi Metoodika), milles on lähtutud MGS §-des 23 ja 23² sätestatud nõuetest ning Määrusest 2017/460. Metoodikast juhindutakse gaasi ülekandevõrguettevõtja võrguteenuste hindade kooskõlastamisel.

MGS § 23 lõigetest 2 ja 3 ning Metoodikast tulenevalt peavad võrguteenuste hinnad olema kujundatud kulupõhiselt. Tulenevalt võrguteenuste hindade kooskõlastamise regulatsiooni eesmärgist (MGS § 1 lõige 2) on Konkurentsiametil õigus hinnata, kas võrguteenuste hindadesse arvestatud komponendid on taotletud mahus vajalikud ja põhjendatud.

MGS § 23 lõike 5 kohaselt teeb Konkurentsiamet kooskõlastamise otsuse 30 päeva jooksul alates nõuetekohase taotluse esitamisest. Töömahuka kooskõlastamisaotluse menetlemisel võib Konkurentsiamet seda tähtaega pikendada 60 päevani, teatades tähtaja pikendamisest taotluse esitajale enne esialgse tähtaja möödumist.

1.2. Taotleja andmed

Elering AS-i (registrikood 11022625; asukoht Kadaka tee 42, Mustamäe linnaosa, Tallinn, Harju maakond, 12915; elektronposti aadress info@elering.ee) põhitegevusalaks on äriregistri andmetel elektrienergia ülekanne. Lisategevusaladeks on elektrienergia müük, enda või renditud kinnisvara üürileandmine ja käitus, maagaasi ülekanne ja jaotus maagaasivõrgu kaudu, muu jaemüük väljaspool kauplusi, kioskeid ja turge, muu mujal liigitamata masinate, seadmete jm materiaalse vara rentimine ja kasutusrent, muu vedel- ja gaaskütuse jms hulgimüük ning muude üld- ja eriotstarbeliste masinate ja seadmete hulgimüük. Ettevõtte majandusaasta algab 01. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril ning aktsiakapitali suurus on 229 890 000 eurot. Elering AS-i omanik on Kliimaministeerium, mille põhitegevusalaks on täitev- ja seadusandlike organite tegevus.

Taotluse menetlemise ajal kehtivad Elering AS-i Konkurentsiameti 01.09.2023 otsusega nr 7-3/2023-120 kooskõlastatud gaasi ülekande võrguteenuse hinnad (edaspidi võrguteenuse kehtivad hinnad) vastavalt tabelile 1.

¹ Kinnitati 29.04.2019 Konkurentsiameti peadirektori käskkirjaga nr 1-2/2019-010 ning on avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel <http://www.konkurentsiamet.ee>.

Tabel 1. Elering AS-i kehtivad võrguteenuse hinnad

	Süsteemisene võrgukasutus		Süsteemidevaheline võrgukasutus	
	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev perioodis
Gaasiaasta (okt-sept)	142,77	0,00	142,77	142,77
Aasta (jaan-sept) ²	106,88	0,00	106,88	106,88
I kvartal (okt-dets) ³	39,48	0,00	39,48	39,48
II kvartal (jaan-märts)	39,05	0,00	39,05	39,05
III kvartal (aprill-juuni)	39,05	0,00	39,05	39,05
IV kvartal (juuli-sept)	39,48	0,00	39,48	39,48
Oktoober ⁴	15,12	0,00	15,12	15,12
November	14,63	0,00	14,63	14,63
Detsember	15,12	0,00	15,12	15,12
Jaanuar	15,12	0,00	15,12	15,12
Veebruar	14,14	0,00	14,14	14,14
Märts	15,12	0,00	15,12	15,12
Aprill	14,63	0,00	14,63	14,63
Mai	15,12	0,00	15,12	15,12
Juuni	14,63	0,00	14,63	14,63
Juuli	15,12	0,00	15,12	15,12
August	15,12	0,00	15,12	15,12
September	14,63	0,00	14,63	14,63
Päev ⁵	0,59	7,56	0,59	0,59
Päevasisene ⁶	0,66	7,56	0,66	0,66

1.3. Menetluse käik ja asjaolud

09.05.2024 ja 13.05.2024 registreeriti Konkurentsiametis Elering AS-i taotlus nr 1.1-11/2024/338 ning taotlust täiendavad andmed süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade 0,53 €/MWh/päev päevas ja 0,53 €/MWh/päev päevasiseselt kooskõlastamiseks. Võrguteenuse teisi hindu ei muudetud.

² Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x perioodi 01.01.2024 kuni 30.09.2024 kalendripäevade arv 274 päeva = 106,88 €/MWh/päev gaasiaastas.

³ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x I kvartali (okt-dets) kalendripäevade arv 92 päeva x kvartaalne võimsustoote kordaja 1,1 = 39,48 €/MWh/päev kvartalis. Samal viisil on arvutatud ka II, III ja IV kvartali süsteemisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhised sisendhinnad.

⁴ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x oktoobrikuu kalendripäevade arv 31 päeva x kuine võimsustoote kordaja 1,25 = 15,12 €/MWh/päev kuus. Samal viisil on arvutatud ka ülejäänud 11 kuu süsteemisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhised sisendhinnad.

⁵ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x päevane võimsustoote kordaja 1,5 = 0,59 €/MWh/päev päevas. Võimsuspõhine väljundhind 2766,87 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva = 7,56 €/MWh/päev päevas.

⁶ Võimsuspõhine sisendhind 142,77 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva x päevasisene võimsustoote kordaja 1,7 = 0,66 €/MWh/päev päevasiseselt. Võimsuspõhine väljundhind 2766,87 €/MWh/päev aastas / tasuperioodi (aasta 2024) kalendripäevade arv 366 päeva = 7,56 €/MWh/päev päevasiseselt.

10.05.2024 ja 31.05.2024 saatis Elering AS Konkurentsiametile ülevaate 2023. aastal tehtud ning aastateks 2024 ja 2025 prognoositud investeeringutest võrguteenuse järjepidevaks osutamiseks ning süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade kaudu perioodil 01.05.2023 kuni 30.04.2024 saadud tulust.

10.06.2024 saatis Konkurentsiamet ettevõtjale kirja nr 7-7/24-0094-243-1, milles osundati muu hulgas võrguteenuse hindu mõjutava asjaolu muutmise vajadusele.

19.06.2024 registreeriti Konkurentsiametis Elering AS-i korrigeeritud arvutus süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade 0,50 €/MWh/päev päevas⁷ ja 0,50 €/MWh/päev päevasiseselt⁸ kooskõlastamiseks (edaspidi Taotlus). Võrguteenuse teisi hindu ei muudetud.

Alljärgnevalt on toodud Konkurentsiameti seisukohad Elering AS-i Taotluse põhjendatuse kohta.

2. LÄHTEHINNAMEETODI VALIK

2.1. Kavandatud lähtehinnaametodi hinnang

Lähtehinnaametod on meetod lähtehinna määramiseks ülekandeteenuse müügitulu selle osa alusel, mis peab laekuma võimsuspõhistest ülekandetasudest (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 2). Määruse 2017/460 artikli 6 lõige 1 sätestab, et lähtehinnaametodi kehtestab riiklik reguleeriv asutus (Konkurentsiamet) oma otsusega peale lõplikku konsulteerimist. Eesti, Läti ja Soome on otsustanud ühise gaasituru (FinEstLat) loomise. Esimese etapina alates 01.01.2020 viidi ellu FinEstLat ühine turupiirkond. Ühine turupiirkond peab olema turuosalistele võimalikult lihtne kasutada ja arusaadav oma ülesehituses. See eeldab koostööd riikide süsteemihaldurite ja regulaatorite vahel kasutatava lähtehinnametoodika valimisel. Sel eesmärgil viisid Balti riikide ja Soome regulaatorid läbi rahvusvahelise hanke, et tellida uurimistöö pealkirjaga „*Tariff model for the natural gas entry-exit system for the common Baltic-Finnish market*“. Hanke võitjaks ja uurimistöö läbiviijaks oli Baringa Partners LLP (Ühendkuningriik). Uurimistöö esimeses faasis võrreldi postmark, võimsusega kaalutud kauguse põhise (CWD) ja maatriks lähtehinnaametodeid. Võrdluse tulemused on toodud tabelis 2.

⁷ 0,50 €/MWh/päev päevas x võrguteenuse kasutuskogus 138 446 MWh/päev aastas (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 2.5) x 365 päeva / 1000 (ühikute teisendamiseks tuh €-desse) = 25 266,40 tuh €.

Tasuperioodi 2024 võimsuspõhine väljundhind 7,56 €/MWh/päev päevas x võrguteenuse kasutuskogus 9070 MWh/päev aastas x 366 päeva / 1000 (ühikute teisendamiseks tuh €-desse) = 25 096,33 tuh €.

Tulude erinevus on tingitud võrguteenuse hinna 0,50 €/MWh/päev päevas ümardamisest kahe komakohani.

⁸ 0,50 €/MWh/päev päevasiseselt x võrguteenuse kasutuskogus 138 446 MWh/päev aastas (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 2.5) x 365 päeva / 1000 (ühikute teisendamiseks tuh €-desse) = 25 266,40 tuh €.

Tasuperioodi 2024 võimsuspõhine väljundhind 7,56 €/MWh/päev päevasiseselt x võrguteenuse kasutuskogus 9070 MWh/päev aastas x 366 päeva / 1000 (ühikute teisendamiseks tuh €-desse) = 25 096,33 tuh €.

Tulude erinevus on tingitud võrguteenuse hinna 0,50 €/MWh/päev päevasiseselt ümardamisest kahe komakohani.

Tabel 2. Lähtehinna meetodite võrdlus

Kriteerium	Kaalutus	Hinne (4 palli süsteemis)		
		Postmark	Võimsusega kaalutud kaugus (CWD)	Maatriks
Majanduslik efektiivsus	Lühikeses perspektiivis postmargil madalaimad kulud tarbijatele (kõige kõrgem tarbijate heaolu), sest odavam gaas pääseb alati turule.	3	2	2
Pikaajaline tarbijate heaolu	CWD ja maatriks annavad paremaid stiimuleid gaasivõrgu arendamiseks (laiendamiseks). Väheoluline gaasitarbimise kahanemise tingimustes.	2	3	3
Konkurents gaasiturul	Erinevate tarneallikate võrdne kohtlemine soodustab konkurentsi. Sisendtariffide erinevuse võib domineeriv tarnija ära kasutada erinevate gaasihindade kehtestamisega, mis pärsvad konkurentsi. Madala nõudluse paindlikkuse juures väljundtariffide erinevus ei avalda mõju konkurentstile.	3	2	1
Lihtsus ja arusaadavus	Postmark on kõige lihtsam ja arusaadavam meetod tarbijatele. Maatriks on kõige tömahukam ja keerulisem meetod.	3	2	1
Süsteemihaldurite vahelise ragavoogude minimeerimine	Postmark tekitab suurima rahavoo süsteemihaldurite vahel. Maatriks kõige vähem.	1	2	3
Kokku		12	11	10

Tabelist 2 nähtub, et kõige paremaid tulemusi tarbijatele annab postmark lähtehinna meetod. Baringa Partners LLP leidis uurimistöös, et postmark lähtehinna meetodi sotsiaalne heaolu regioonis on 39 mln € suurem võimsusega kaalutud kauguse põhise (CWD) lähtehinna meetodist ja 296 mln € suurem maatriks lähtehinna meetodist.

Tavapärase postmark lähtehinna meetodi (kõigis sisendites on sama hind ja kõigis väljundites on sama hind) suurimaks puuduseks on suured ülekandesüsteemihaldurite vahelised rahavood, mida tuleb kompenseerida süsteemihaldurite omavahelise hüvitamise mehhanismi (ITC) kaudu. ITC minimeerimiseks leppisid Eesti, Läti ja Soome kokku järgmises lähtehinna meetodi ühisosas:

- igale riigile arvutatakse eraldi postmark lähtehinna meetodiga sisend-väljundhinnad;
- ühtses gaasiturus osalevate riikide ühenduspunktid kaotatakse (kaasa arvatud Inčukalnsi gaasihoidla);
- ühise gaasiturus sisendpunktide sisendhinnad kohandatakse iga riigi regulaatori poolt ulatuses, et saavutatakse Euroopa Liidu keskmine hind koos standardveaga (alus Määruse 2017/460 artikkel 6 lõige 4 punkt c);
- süsteemihaldurite vahelised rahavood (ITC) minimeeritakse riikide erinevate väljundhindade abil;
- ühtses gaasiturus osalevad riigid kasutavad ühtlustatud võimsustoodete kordajaid ja hooajategureid (alus Määruse 2017/460 artikkel 13).

Kavandatud lähtehinnaametodi (postmark meetod koos eespool toodud ühisosa erisustega) hinnang vastavalt Määruse 2017/460 artiklile 7:

- postmark lähtehinnaametod on kooskõlas määruse (EÜ) nr 715/2009 artikliga 13, sest sellel meetodil kujundatud võrguteenuse tariifid on läbipaistvad, võtavad arvesse süsteemi terviklikkuse ja selle edasiarendamise vajadust ning peegeldavad tegelikke kulusid. Tariife kohaldatakse mittediskrimineerival viisil.
- postmark lähtehinnaametod võimaldab võrgukasutajatel arvutada piisavalt täpselt prognoositav lähtehind, kasutades konsultatsioonis avaldatud kulukomponente ja prognoositavaid võimsuse koguseid;
- postmark lähtehinnaametod võimaldab arvesse võtta ülekandeteenuse tegelikke kulusid igas turupiirkonnas osaleval riigil;
- võrdsed piirkonna sisendhinnad ja riigiti võrdsed väljundhinnad tagavad võrgukasutajate võrdse kohtlemise riigiti. Kuna turupiirkonna ühenduspunktidel tariife ei rakendata, siis põhjendamatut ristsubsideerimist ei esine.
- turupiirkonna ühtne võrdne sisendhind väldib mittevajalikke riikidevahelisi ülekandemahtusid, mistõttu on lõppkasutajatele mahurisk minimeeritud;
- postmark lähtehinnaametod, kus sisendhinnad turupiirkonnas on ühtlustatud, ei moonuta piiriülest gaasi kaubandust.

2.2. Kavandatud lähtehinnaametodi võrdlus võimsusega kaalutud kauguse põhise lähtehinnaametodiga

Määruse 2017/460 artikkel 26 näeb konsulteerimisel ette, et kui kavandatud lähtehinnaametod erineb võimsusega kaalutud kauguse lähtehinnaametodist, siis tuleb läbi viia kõnealuste meetodite võrdlus (Metoodika punkt 6). Võimsusega kaalutud kaugusel põhinevas lähtehinnaametodis võetakse arvesse järgmist (Metoodika punkt 6.1):

- a) ülekandeteenuste tuluosa, mis tuleb koguda võimsuspõhistest ülekandetasudest;
- b) eeldatav lepinguline võimsus igas sisendpunktis või sisendpunktide klastris ja igas väljundpunktis või väljundpunktide klastris;
- c) kui sisend- ja väljundpunktid saab ühendada asjakohasesse voolustsenaariumi, siis lühim vahekaugus piki voolurada sisendpunkti või sisendpunktide klastrit ja väljundpunkti või väljundpunktide klastrit vahel;
- d) sisend- ja väljundpunktide kombinatsioonid, kui mõni sisend- või väljundpunkt sobib voolustsenaariumi;
- e) sisendi-väljundi tulujaotus peab olema 50:50.

Kui sisend- või väljundpunkte ei saa ühendada voolustsenaariumi, siis neid sisend- ja väljundpunkte arvesse ei võeta (Metoodika punkt 6.1).

Konkurentsiamet, lähtunud eeltoodust ning asjaolust, et alates 2023. aasta algusest ei ole Elering AS-il ühtegi sisendpunkti, kust saadakse ülekandeteenuste tulu, sest Värskas ja Narva piiripunktides (võrguühenduspunktid Venemaaga) on kaubandus alates 2023. aasta algusest Vabariigi Valitsuse 29.09.2022 määruse nr 93⁹ alusel keelatud ning Paldiski LNG ühenduse kasutamine on ebatõenäoline, siis seetõttu ei ole Elering AS-il sisendpunkte, mida ühendada voolustsenaariumi. Tulenevalt eelnevast ei ole võimalik läbi viia võimsusega kaalutud kauguse

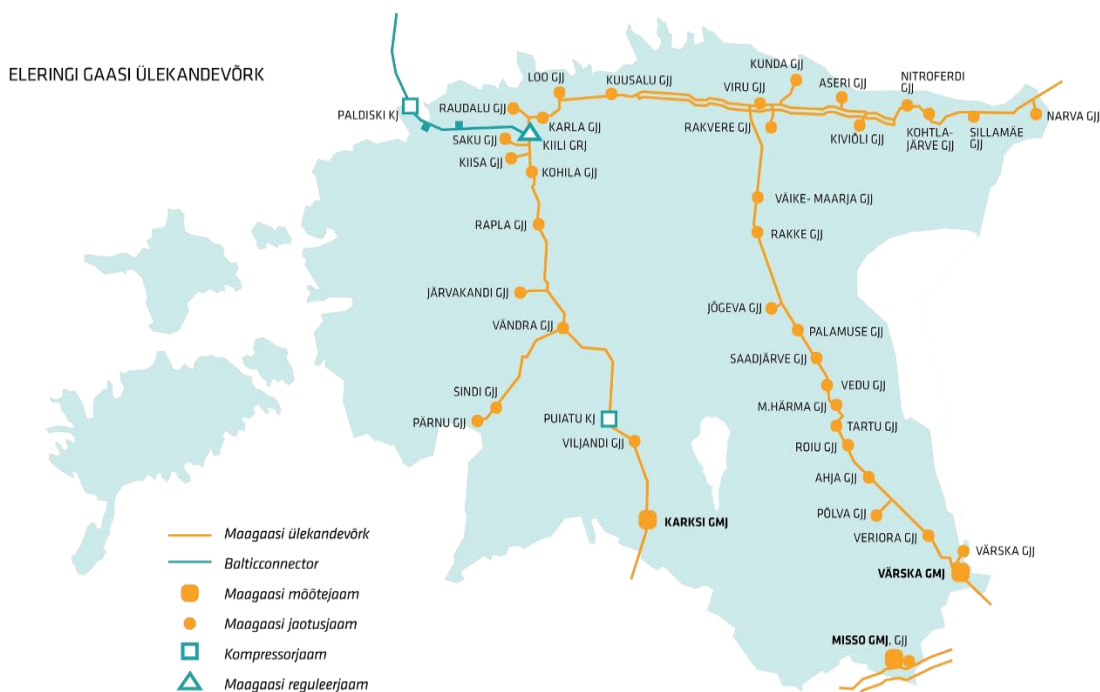
⁹ Kehtestatud Vabariigi Valitsuse poolt rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 27 lõike 1 alusel, määruse nimetus „Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestamine maagaasi ja veeldatud maagaasi ostu keeluks seoses Venemaa Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas, mida toetab Valgevene Vabariik“.

lähtehinnameetodist erinevaks kavandatud lähtehinnameetodi võrdlust eelmainitud kaugusepõhise lähtehinnameetodiga. Seetõttu ei pea Konkurentsiamet vajalikuks käesolevas otsuse eelnõus välja tuua Määruse 2017/460 artiklis 8 sätestatud valemid, mis on aluseks võimsusega kaalutud kaugusel põhinevate lähtehindade arvutamisel.

Konkurentsiamet, võtnud arvesse kõiki eeltoodud asjaolusid, on seisukohal, et Eestis on jätkuvalt mõistlik kasutada postmark lähtehinnameetodit. Tulenevalt eeltoodust peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i Taotluses kasutatud postmark lähtehinnameetodit.

2.3. Ülekandesüsteemi skeem koos tehnilise teabega

Tasuperioodil on süsteemihalduri Elering AS omanduses ja gaasi ülekande teenuse osutamiseks opereerimisel Eesti gaasi ülekandevõrk, mis koosneb 976,3 km torustikust, sellest 39,0 km on Balticconnector meretorustik, 4 gaasimõõtejaamast, kus toimub ülekandevõrku siseneva gaasi koguste mõõtmine ja gaasi kvaliteedi määramine, 37 gaasijaotusjaamast (GJJ), kus toimub ülekandevõrgust väljuva gaasi rõhu redutseerimine, koguste mõõtmine, lõhnastamine ja kokkulepitud tarbimisrežiimi tagamine ning 1 gaasireguleerjaamast (Kiili GRJ), mis võimaldab ülekandevõrgu osasid juhtida erinevatel tööriiskudel. Samuti toimub Kiili GRJ-s Balticconnector süsteemi torustikust väljuva gaasikoguse mõõtmine, kuid Kiili GRJ ei liigitu otseselt gaasimõõtejaama alla. Paldiski gaasimõõtejaam võimaldab Eesti poolel Balticconnectorit läbiva gaasi kogust kahesuunaliselt mõõta. Süsteemihaldurite vahelise koostöö kokkuleppe alusel hakatakse gaasikoguseid mõõtma nii Soome poolel Inkoo gaasimõõtejaamas ja Eesti poolel Paldiski gaasimõõtejaamas vaheldumisi. 2022. aasta lõpus valmis ka võrguühendus võimaliku LNG ujuvterminali ühendamiseks ülekandevõrguga (vt joonis 1).

Joonis 1. Eesti gaasi ülekandevõrk

Gaasitorustikest annab detailsema ülevaate alljärgnev tabel 3.

Tabel 3. Elering AS-i gaasitorustike andmed

Gaasitorustik	Ehitusaasta	Pikkus, km	Läbimõõt (DN), mm	Maksimaalne töö rõhk (MOP), bar
Vireši - Tallinn	1991/92	202,4	700	49,0
Vändra - Pärnu	2005/06	50,2	250	54,0
Tallinn - Jõhvi I	1951/53	97,5	200	≤ 30,0
Tallinn - Jõhvi II	1962/68	149,1	500	≤ 30,0
Kohtla-Järve - Narva	1955	45,1	350/400	≤ 30,0
Irboska - Värskas GMJ	1975	10,1	500	48,0
Värskas GMJ - Tartu	1975	75,8	500	39,5
Tartu - Rakvere	1979	132,8	500	30,6
Irboska - Inčukalns	1984	21,3	700	50,3
Pihkva - Riia	1972	21,3	700	50,3
Kiili - Paldiski (Balticconnector)	2019	53,7	700	54,0
Balticconnector'i meretorustik	2019	39,0	500	80,0
Paldiski LNG ühenduse maismaatorustik	2022	0,7	500	80,0
Paldiski LNG ühenduse meretorustik	2022	0,8	500	80,0
Harutorustikud	1951/2013	78,0	-	-
Kokku		977,8		

Kompressorjaamade andmed on järgmised:

Paldiski kompressorjaam:

- kompressorjaama tarbitav võimsus ca 6-10 MW
- kompressorjaama gaasi ülekandevõimsus 81,2 GWh/päevas.

Puistu kompressorjaam:

- kompressorjaama tarbitav võimsus ca 6-10 MW
- kompressorjaama ülekandevõimsus 105 GWh/päevas.

2.4. Gaasi ülekandesüsteemi tehniline läbilaskevõimsus, tavatingimustel läbilaskevõimsus, eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus ning gaasi kogus ja gaasivoo suund sisend- ja väljundpunktides

Eesti gaasi ülekandesüsteemi tehniline läbilaskevõimsus, tavatingimustel läbilaskevõimsus, eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus ning gaasi kogus ja gaasivoo suund on toodud tabelis 4.

Tabel 4. Eesti gaasi ülekandesüsteemi võimsused, gaasi kogus ja gaasivoo suund sisend- ja väljundpunktides

Sisend- ja/või väljundpunkt	Piiripunkt / ühenduspunkt	Tehniline läbilaskevõime ¹⁰ , GWh/päevas	Tavatingimustel läbilaskevõime ¹¹ , GWh/päevas	Eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus, GWh/päevas	Gaasi kogus, GWh aastas	Gaasi liikumise suund
Karksi	Ühenduspunkt	105,0	73,5	64,2	3 859,0	Eestist Lätti
				82,6	7 998,0	Lätist Eestisse
Paldiski	Ühenduspunkt	81,2	56,8	69,1	5 307,6	Eestist Soome
				69,4	5 113,4	Soomest Eestisse
Paldiski LNG ühendus	Piiripunkt	81,2	81,2	0,0	0,0	Eestist Eestisse

¹⁰ Tehniline läbilaskevõime on torustike arvutuslik läbilaskevõime maksimaalsetel rõhkudel sisendpunktides, mida torustike tehniline seisukord võimaldab rakendada.

¹¹ Tavatingimustel läbilaskevõime on torustike arvutuslik läbilaskevõime tavapärastel rõhkudel sisendpunktides.

Sisend- ja/või väljundpunkt	Piiripunkt / ühenduspunkt	Tehniline läbilaskevõime ¹⁰ , GWh/päevas	Tava-tingimustel läbilaskevõime ¹¹ , GWh/päevas	Eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus, GWh/päevas	Gaasi kogus, GWh aastas	Gaasi liikumise suund
Narva	Piiripunkt	0,0	0,0	0,0	0,0	Kaubanduseks suletud
Värskas	Piiripunkt	0,0	0,0	0,0	0,0	Kaubanduseks suletud
KOKKU		267,4	211,5	82,6	13 111,4	Eestist, Lätist ja Soomest Eestisse
					9 166,6	Läbi Eesti Läti ja Soome
					3 944,8	Eestisse jääv gaas

Eesti gaasi ülekandesüsteemi tehniline läbilaskevõime kokku on 267,4 GWh/päevas (eeldusel, et Paldiski LNG ühendusega on liidetud regasifitseerimise võimekusega ujuterminal). Tavatingimustel on ülekandesüsteemi läbilaskevõime kokku 211,5 GWh/päevas. Balticconnector'i kaudu võib gaasivoog liikuda nii Soomest Eestisse või Läti (Eestit läbiv) kui ka vastupidi. Värskas ja Narva piiripunktides on kaubandus alates 2023. aasta algusest Vabariigi Valitsuse 29.09.2022 määruse nr 93¹² alusel keelatud ja seetõttu on Narva ja Värskas punktide läbilaskevõimsus 0 GWh/päevas. Torustike läbilaskevõimest maksimaalselt kasutatavaks võimsuseks (eeldatav kasutatav läbilaskevõimsus) on arvestatud perioodil 01.10.2022 kuni 30.09.2023 tegelikult ühe tunni jooksul maksimaalselt kasutatud võimsuse alusel arvutatud päevavõimsus (perioodi maksimaalne tunnivõimsus x 24 tundi). Perioodiks on valitud viimane 12-kuuline periood enne Balticconnector'i merealuse toruühenduse sulgemist toruühenduse vigastuse tõttu.

Eesti gaasi ülekandevõrku siseneva ning võrgust väljuva gaasi kogused ja liikumissuunad on leitud järgmiselt:

- Eestisse jääva gaasi koguse (3944,8 GWh aastas) aluseks on võetud Elering AS-i Taotluse esitamise kuule (mai) eelnenud viimase 12 kuu ehk perioodi 01.05.2023 kuni 30.04.2024 tegelik gaasikogus;
- läbi Eesti Läti ja Soome suunduva gaasi koguseks (9166,6 GWh aastas), s.h Karksi ja Paldiski ühenduspunktide lõikes (vastavalt 3859,0 GWh aastas ja 5307,6 GWh aastas), on arvestatud Balticconnector'i merealuse toruühenduse vigastuse tõttu toruühenduse sulgemise kuule eelnenud viimase 12 kuu ehk perioodi 01.10.2022 kuni 30.09.2023 tegelik gaasikogus;
- Eestist, Lätist ja Soomest Eestisse suunduv gaasikogus (13 111,4 GWh aastas) moodustub Eestisse jääva gaasi koguse (3944,8 GWh aastas) ja läbi Eesti Läti ja Soome suunduva gaasi koguse (9166,6 GWh aastas) summeerimisel (3944,8 GWh aastas + 9166,6 GWh aastas = 13 111,4 GWh aastas). Karksi ja Paldiski ühenduspunktide lõikes kajastatud Eestisse suunduvad gaasikogused (vastavalt 7998,0 GWh aastas ja 5113,4 GWh aastas) on arvutatud eeltoodud gaasikoguse (13 111,4 GWh aastas) korrutamisel perioodil 01.10.2022 kuni 30.09.2023 tegelikult ühenduspunktide lõikes Eestisse siseneva gaasi koguste alusel kalkuleeritud osakaaludega (nimetatud perioodil sisenes Eesti gaasi ülekandevõrku 12 341,5 GWh gaasi, millest 61% ehk 7527,9 GWh

¹² Kehtestatud Vabariigi Valitsuse poolt rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 27 lõike 1 alusel, määruse nimetus „Vabariigi Valitsuse sanktsiooni kehtestamine maagaasi ja veeldatud maagaasi ostu keeluks seoses Venemaa Föderatsiooni agressiooniga Ukrainas, mida toetab Valgevene Vabariik“.

suundus Eestisse Karksi ühenduspunktist ning 39% ehk 4813,6 GWh Paldiski ühenduspunktist). Seega Karksi ja Paldiski ühenduspunktidest Eestisse suunduvad gaasikogused on saadud matemaatilise tehtega $13\,111,4 \text{ GWh aastas} \times 61\% = 7998,0 \text{ GWh aastas}$ ning $13\,111,4 \text{ GWh aastas} \times 39\% = 5113,4 \text{ GWh aastas}$.

2.5. Süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhise väljundhinna arvutamisel aluseks võetavad lepingulised võimsused väljundpunktides

Võrgukasutuse lepingulistele võimsustele hinnangu andmine on oluline, kuna üldjuhul on need aluseks lähtehindade arvutamisel. Lähtehind saadakse, kui võrgukasutuse võimaldamiseks ehk gaasi ülekandeteenuse osutamiseks vajalike põhjendatud kulude ja tulukuse summa ehk ülekandeteenusega seotud tulu jagatakse võrgukasutuse eeldatava lepingulise võimsusega (Metoodika punkt 5.7). Samas võivad lähtehinnad kujuneda ka muude põhjendatud parameetrite alusel.

Võrguteenuse hinna arvutamisel võetakse aluseks viimase kolme kalendriaasta aritmeetiline keskmine müügikogus. Vajaduse korral teostatakse müügikoguse leidmiseks täiendav analüüs (MGS § 23² lõige 1). MGS ei määratle millistes ühikutes ja kuidas peaks müügikogust (ja hindu) arvestama (võimsuspõhine või kaubapõhine müügikogus ja hind). Määruse 2017/460 artikkel 4 sätestab, et üldjuhul kasutatakse võimsuspõhiseid ülekandetasusid, erandkorras võib riikliku reguleeriva asutuse heakskiidul koguda osa ülekandeteenuse tulust kaubapõhiste ülekandetasudena kui on täidetud järgmised tingimused (Metoodika punkt 7.2):

- tasu kogutakse selleks, et katta kulud, mis on peamiselt tingitud gaasi kogusest;
- tasu arvutatakse eeldatavate või varasemate gaasi koguste või mõlema järgi ja tasu kehtestatakse nii, et see on ühesugune kõikides sisend- ja väljundpunktides.

Metoodika võimaldab kasutada nii võimsuspõhist müügikogust [MWh/päev aastas] kui ka kaubapõhist müügikogust [MWh aastasel perioodil] (Metoodika punkt 7.3). Müügikogus prognoositakse alljärgnevate komponentide lõikes (Metoodika punkt 7.4):

- süsteemisisese võrgukasutuse ülekandevõimsus [MWh/päev aastas] ja/või kaubapõhine kogus MWh aastas (tasakaalus võrgu puhul sisendkogus võrdub väljundkogusega);
- süsteemidevahelise võrgukasutuse ülekandevõimsus [MWh/päev aastas] ja/või kaubapõhine kogus MWh aastas (tasakaalus võrgu puhul sisendkogus võrdub väljundkogusega).

Elering AS-i esitatud andmed süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhise väljundhinna arvutamisel aluseks võetavate väljundpunktide lepinguliste võimsuste osas (kokku 138 446 MWh/päev aastas)

Esitatud andmetest tulenevalt arvestab Elering AS tasuperioodiks¹³ süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhise väljundhinna arvutamisel väljundpunktide lepingulisteks võimsusteks kokku (edaspidi võrgukasutusvõimsus) 138 446 MWh/päev aastas. Nimetatud võimsuse aluseks on Elering AS-i ja võrguteenuse kasutajate vahel kokku lepitud maksimaalsed võrgukasutusvõimsused, millest annab ülevaate tabel 5.

¹³ Tasuperiood on ajavahemik, mille jooksul kohaldatakse teatavat lähtehinnataset ning mille miinimumkestus on üks aasta ja maksimumkestus reguleerimisperioodi pikkus (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 23). Käesolevas otsuse eelnõus käsitleb Konkurentsiamet tasuperioodina 2025. aastat, milleks kooskõlastatavad võrguteenuse hinnad võivad kehtida kuni reguleerimisperioodi lõpuni ehk 2029. aasta lõpuni, juhul kui süsteemihaldur ei taotle hindade muutust varem. Reguleerimisperiood on ajavahemik, mille kohta kehtestatakse lubatud või sihttulu üldnormid vastavalt direktiivi 2009/73/EÜ artikli 41 lõike 6 punktile a (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 5).

Tabel 5. Elering AS-i ja võrguteenuse kasutajate vahel kokku lepitud maksimaalsed võrgukasutusvõimsused vastavalt esitatud andmetele

Rea nr	Võrguteenuse kasutaja	Mõõtepunkt (MT)	Maksimaalne võrgukasutusvõimsus, m³/h aastas	Maksimaalne võrgukasutusvõimsus, MWh/h aastas	Maksimaalne võrgukasutusvõimsus, MWh/päev aastas
1	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
2	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
3	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
4	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
5	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
6	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
7	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
8	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
9	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
10	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
11	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
12	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
13	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
14	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
15	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
16	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
17	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
18	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
19	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
20	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
21	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
22	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
23	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
24	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
25	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
26	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
27	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
28	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
29	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
30	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
31	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
32	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
33	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
34	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
35	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
36	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
37	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
38	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
39	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
40	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
41	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
42	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
43	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
44	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
45	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
46	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
47	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
48	/.../	/.../	/.../	/.../	/.../
Kokku			549 390	5 768,6	138 446,4

Konkurentsiameti seisukoht võrgukasutusvõimsuse osas

Esitatud andmetest selgub, et Elering AS on võrgukasutusvõimsuseks arvestanud võrguteenuse kasutajatega kokku lepitud maksimaalsed võrgukasutusvõimsused. Võttes arvesse asjaolu, et nimetatud võrgukasutusvõimsused on käesoleva otsuse eelnõu koostamise ajal teada olevatest andmetest kõige ajakohasemad, siis ei pea Konkurentsiamet põhjendatuks lähtuda võrgukasutusvõimsuse prognoosimisel MGS § 23² lõikes 1 sätestatud viimase kolme kalendriaasta aritmeetilisest keskmisest müügikogusest. Konkurentsiamet on seisukohal, et võrgukasutusvõimsuste arvestamisel on asjakohane lähtuda viimastest teadaolevatest tegelikest lepingulistest võimsustest, nagu on võrguettevõtja teinud. Tegelikest lepingulistest võimsustest lähtumist on pidanud õigeks oma 10.06.2024 vastuses Konkurentsiameti 07.06.2024 pöördumisele ka koostööamet (ACER).¹⁴ **Tulenevalt eeltoodust aktsepteerib Konkurentsiamet Elering AS-i arvestatud tasuperioodi võrgukasutusvõimsust 138 446 MWh/päev aastas.**

3. ÜLEKANDETEENUSEGA SEOTUD TULU ANALÜÜS

MGS § 8 lõige 2 sätestab, et gaasiettevõtja peab raamatupidamise sise-eeskirjas kehtestama põhimõtted, mille kohaselt peetakse arvestust gaasi ülekande, jaotamise, müügi ja nende tegevustega mitteseotud tegevusalade kohta nii, nagu oleksid kohustatud seda tegema nendel tegevusaladel eraldi tegutsevad ettevõtjad. MGS § 8 lõige 2² kohaselt peab gaasiettevõtja kehtestama oma raamatupidamiseskirjad varade ja kohustuste ning tulude ja kulude jaotamise osas, mida järgitakse MGS § 8 lõikes 2 nimetatud tegevusalade arvestuses.

Hinnanamenetluses jaotab Konkurentsiamet ülekandeteenusega seotud sihttulu komponendid järgmiselt (eristades süsteemisisesid ja süsteemidevahelisi ülekande komponente) (Metoodika punkt 5.2.):

- 1) muutuvkulud;
- 2) tegevuskulud;
- 3) põhivara kulum;
- 4) põhjendatud tulukus.

Muutuvkulud on seotud selliste teenuste või kaupade kasutamisega, mis on otseselt seotud gaasi võrguteenuse müügikogusega (näiteks võrgu käitamise gaasikogus, rõhu regulaatorites (alandajates) gaasi soojendamiseks vajalik elektri- või gaasienergia kulu ning kompressorite käitamise kulu jms) (Metoodika punkt 9.2). Muutuvkulud saadakse vajalike teenuste või kaupade soetamise põhjendatud hindade korrutamisel teenuse või kauba ostukogusega (Metoodika punkt 9.3). Muutuvkulud võivad sisaldada mittekontrollitavaid kulusid (Metoodika punkt 8.2). Mittekontrollitavaid hindu ja kulusid ei mõjutata ettevõtja majandustegevuse kaudu, vaid sõltuvad täielikult ettevõtjavälistest teguritest (näiteks administratiivselt reguleeritavad teenuste tasud) (Metoodika punkt 8.1). Juhul, kui mittekontrollitavad kulud on põhjendatud (tõendatud), rakendatakse nende suhtes täielikku hindades kajastamise printsiipi (Metoodika punkt 8.3). Süsteemihalduri puhul arvestatakse spetsiifilisi tulusid ja kulusid: näiteks süsteemihaldurite vaheliste transiidivoogude kompensatsiooni mehhanismi (ITC) tulusid ja kulusid, vastukaubanduse tulusid ja kulusid jne. Nimetatud kulude ja tulude arvestus on järjepidev (Metoodika punkt 8.4).

Tegevuskulud on kulud, mis ei sisalda muutuv- ja finantskulusid ning põhivara kulumit. Tegevuskulud ei ole otseselt seotud müügikogusega ning ettevõtja saab nimetatud kulusid mõjutada oma efektiivsema majandustegevuse kaudu (v.a mittekontrollitavad tegevuskulud). Tegevuskulude hulka arvestatakse ettevõtja poolt teostatud gaasivõrgu hooldus- ja

¹⁴ Agency for the Cooperation of Energy Regulators

remondikulud, sisseostetavad tööd ja teenused, müügikulud, transpordikulud, rendikulud, infotehnoloogilised kulud, bürookulud, tööjõukulud, mittekontrollitavad kulud (riigilõiv, maamaks, riiklikult kehtestatud infrastruktuuri talumise tasu) (Metoodika punkt 10.2).

Hinda lülitatavad kulud peavad olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise. Põhjendatud tegevuskulude hindamisel lähtutakse alljärgnevatest printsiipidest (MGS § 23² lõige 3):

- 1) kulude dünaamika jälgimine ajas ning selle võrdlus tarbijahinnaindeksi (THI) dünaamikaga;
- 2) erinevate kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüs (sealhulgas eksperthinnangud);
- 3) ettevõtja kulude ning nende põhjal arvutatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate kuludega.

Kulude dünaamika jälgimine ajas tähendab aastate lõikes ettevõtja tegevuskulude muutuse võrdlemist THI-ga. Üldjuhul ei tohi monopoolses seisus oleva ettevõtja tegevuskulud kasvada enam kui kasvavad vabaturuteenuseid osutavate ettevõtjate kulud, mis kokkuvõtvalt väljenduvad THI kasvus. Regulatiivses tegevuses võtab Konkurentsiamet THI rakendamisel arvesse ka MGS § 23² lõikes 3 sätestatud kohustust lähtuda hinda lülitatavate kulude puhul kuluefektiivsusest. THI varasemate aastate väärtused võetakse Statistikaameti veebilehelt www.stat.ee ning jooksva aasta väärtus võetakse Rahandusministeeriumi majandusprognosist, mis on avaldatud veebilehel www.fin.ee (Metoodika punkt 10.3).

Kulukomponentide põhjendatuse süvaanalüüsi teostamiseks peab ettevõtja esitama tegevuskulude detailse jaotuse kolme viimase majandusaasta lõikes ning prognoosi tasuperioodiks. Lisaks peab ettevõtja põhjendama taotletavate tegevuskulude vajadust, muutust ja kuluefektiivsust peamiselt alljärgnevatest põhimõtetest lähtudes (Metoodika punkt 10.4):

- kulud peavad olema eelnevatel perioodidel realselt tehtud (tõestuseks arved, lepingud, makstud palgad jms);
- kulud peavad olema otseselt seotud võrguteenuse osutamisega (vajadusel kulude jaotamine erinevate tegevuste vahel);
- kulud peavad olema vajalikud võrguteenuse osutamiseks (tõestuseks ettevõtja selgitused, kuidas kulu muutis tarbijale osutatud teenust, näiteks võrguteenuse kvaliteeti);
- kulud on tehtud kõige efektiivsemal viisil (tõestuseks hinnapakumiste küsimise dokumendid ja vastused nendele).

Tegevuskulude põhjendatuse hindamisel on Konkurentsiametil õigus kaasata vajadusel eksperte (Metoodika punkt 10.4).

Ettevõtja kulude ning nende põhjal arvutatud statistiliste näitajate võrdlemine teiste sarnaste ettevõtjate kuludega pole ülekandesüsteemihalduri puhul riigisisesele võimalik, kuna Eestis on ainult üks ülekandesüsteem. Rahvusvaheline võrdlemine ei pruugi olla mõistlik, kuna erinevate riikide ülekandesüsteemihaldurid tegutsevad erinevas majanduskeskkonnas (Metoodika punkt 10.5).

Hinda ei lülitata järgmisi kuluartikleid (MGS § 23² lõige 2):

- 1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
- 2) sponsorlust, kingitusi ja annetusi;
- 3) põhitegevusega mitteseotud kulusid;
- 4) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahve ja viiviseid;
- 5) finantskulusid;
- 6) dividendide tulumaksukulu;
- 7) muid kulusid, mis ei ole vajalikud ettevõtjale seadusega pandud kohustuste täitmiseks.

Põhivara kulum (kapitalikulu) on teenuse hinda lülitatav kulu, mis on seotud soetatud põhivara (v.a maa) amortiseeritava osa kandmisega kulusse põhivara kasuliku tehnilise eluea jooksul (Metoodika punkt 2.16). Põhivara kulum arvestamise eesmärk on põhivara soetamiseks tehtud kulutuste tagasiteenimine võrguteenuse hinna kaudu põhivara kasuliku tehnilise eluea¹⁵ jooksul (Metoodika punkt 11.3). Põhivara kulum arutamisel lähtutakse võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara väärtusest ning kuluminormist, mis vastab põhivara kasulikule tehnilisele elueale (MGS § 23² lõige 9). Kuluminorm on vara kasuliku tehnilise eluea pöördväärtus. Erinevatel põhivaradel võib olla erinev kasulik tehniline eluiga ja seega ka kuluminorm. Põhivara kasuliku tehnilise eluea põhjendamisel kontrollib Konkurentsiamet järgmisi asjaolusid (Metoodika punkt 11.4):

- a) põhivara eeldatav kasutamise aeg;
- b) põhivara oodatav füüsiline kulumine;
- c) põhivara tehniline või moraalne vananemine.

Põhivara kulum arvestuses rakendatakse lineaarset meetodit (Metoodika punkt 11.5). Põhivara kulum arvutatakse võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara soetusmaksumuse ja põhivara kasulikule elueale vastava kuluminormi alusel (Metoodika punkt 11.6). Jooksva kalendriaastal investeeritud põhivara võetakse selle aasta põhivara kulum arvestusse nii, et investeeritud vara soetusmaksumus korrutatakse koefitsiendiga 0,5. Järgnevatel aastatel põhivara kulum arvestuses arvestatakse kogu soetusmaksumusega. Jooksva aastal arvestusest eemaldatud reguleeritava põhivara (müük, likvideerimine, mahakandmine) võetakse selle aasta põhivara kulum arvestusse nii, et eemaldatud põhivarade soetusmaksumus korrutatakse koefitsiendiga 0,5 (Metoodika punkt 11.7).

Põhjendatud tulukus on ärikasum, mis arvutatakse reguleeritava vara väärtuse ja kaalutud keskmise kapitali hinna korrutisena (Metoodika punkt 2.18). MGS § 23 lõike 3 punktis 5 sätestatud põhjendatud tulukuse arvutamise aluseks on ettevõtja investeeritud kapital ja kaalutud keskmise kapitali hind (MGS § 23 lõige 3¹). Põhjendatud tulukuse arvutamine toimub põhimõttel, et võrguteenuse osutamiseks vajaliku põhivara väärtus, millele on liidetud käibekapitali suurus, korrutatakse kaalutud keskmise kapitali hinnaga (MGS § 23² lõige 7). MGS § 23² lõikes 7 nimetatud käibekapitali suurus on viis protsenti viimase kolme kalendriaasta käibe aritmeetilisest keskmisest. Vajaduse korral teostatakse käibekapitali suuruse leidmiseks täiendav analüüs (MGS § 23² lõige 8). Kaalutud keskmise kapitali hinna ehk *WACC*-i leidmiseks on Konkurentsiamet välja töötanud juhendmaterjali nimetusega „Juhend kaalutud keskmise kapitali hinna arvutamiseks“, mis kinnitati 19.07.2023 Konkurentsiameti peadirektori käskkirjaga nr 1-2/2023-015. Nimetatud juhend, milles on toodud kaalutud keskmised kapitali hinnad elektri-, soojuse-, gaasi-, vee- ja universaalse postiteenuse ettevõtjatele, on avalikustatud Konkurentsiameti veebilehel

¹⁵ Põhivara kasulik tehniline eluiga on periood, mille jooksul ettevõtja poolt vara tõenäoliselt kasutatakse ning mis võtab arvesse põhivara oodatavat füüsilist (tehnilist) kulumist ning IT-ga seotud põhivara puhul ka moraalset vananemist (Metoodika punkt 2.15).

<http://www.konkurentsiamet.ee>. Juhendi punktis 5 on tabelis 8 kajastatud **kaalutud keskmine kapitali hind (WACC) gaasi põhivõrguettevõtjale 6,25%.**

Sihttulu on eeldatavate ülekandeteenuste ja ülekandega mitteseotud teenuste eest saadava tulu summa, mida ülekandesüsteemihaldur saab aastasel reguleerimisperioodil hinnalaega reguleerimiskorra alusel. Ülekandeteenusega seotud tulud koosnevad sarnaste ühenduspunktide rühmade (süsteemisisesed sisendpunktid ja väljundpunktid, süsteemidevahelised sisend-väljundpunktid) võimsuse ja/või kauba ülekandmise tulust. Ülekandeteenusega mitteseotud tulud on tulud, mida ülekandesüsteemihaldur saab jaotusteenuse osutamisest ja muudest osutatavatest ülekandega mitteseotud teenustest (võimalikud tulud on näiteks enampakkumistest saadud täiendav tulu, alakasutustasu tulu, andmevahetusplatvormi käitamise ja päritolutunnistuste väljastamise tulud jms) (Metoodika punkt 3).

Määruse 2017/460 kohaselt arvutatakse süsteemihalduri sihttulu alljärgneva valemiga¹⁶ (Metoodika punkt 5.3):

$$R_S = R_{S-ük} + R_{ms} = Revenue_{cap}^{intra} + Revenue_{cap}^{cross} + R_{ms}$$

kus:

- R_S - süsteemihalduri sihttulu;
- $R_{S-ük}$ - ülekandeteenusega seotud tulu;
- $Revenue_{cap}^{intra}$ - tulu, mis saadakse võimsustasudest, mida kogutakse süsteemisisesel võrgukasutuse eest;
- $Revenue_{cap}^{cross}$ - tulu, mis saadakse võimsustasudest, mida kogutakse süsteemidevahelise võrgukasutuse eest;
- R_{ms} - ülekandeteenusega mitteseotud tulu.

Süsteemisisesel ja süsteemidevahelisel võrgukasutuse ülekandeteenustega seotud tulud määratletakse alljärgnevate valemite alusel (Metoodika punkt 5.4):

$$Revenue_{cap}^{intra} = MK_{cap}^{intra} + TK_{cap}^{intra} + PK_{cap}^{intra} + PT_{cap}^{intra}$$

$$Revenue_{cap}^{cross} = MK_{cap}^{cross} + TK_{cap}^{cross} + PK_{cap}^{cross} + PT_{cap}^{cross}$$

kus:

- MK - süsteemisisesel (intra) ja süsteemidevahelisel (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste muutuvkulud;
- TK - süsteemisisesel (intra) ja süsteemidevahelisel (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste tegevuskulud;
- PK - süsteemisisesel (intra) ja süsteemidevahelisel (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste põhivara kulum;
- PT - süsteemisisesel (intra) ja süsteemidevahelisel (cross) võrgukasutuste võimsuspõhiste (cap) teenuste põhjendatud tulukus.

¹⁶ Kuna Elering AS ei soovi rakendada kaubapõhiseid ülekandetasusid, siis toodud valem ning kõik teised edaspidi toodud valemid ei sisalda valemite lihtsustamise eesmärgil kaubapõhiste ülekandetasudega seotud komponente.

Seega sihttulu määratletakse põhjendatud kulude ning põhjendatud tulukuse summana (*ex-ante* regulatsioon), millele lisatakse eelneva perioodi ülekandeteenusega mitteseotud tulud (*ex-post* regulatsioon) (Metoodika punkt 3).

Teiselt poolt kogutakse süsteemihalduri sihttulu (R_S) alljärgnevas valemis toodud teenuste müügist (Metoodika punkt 5.6):

$$R_S = R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra} + R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross} + R_{ms}$$

kus:

R_S	- süsteemihalduri sihttulu;
$R_{sisend}^{intra} = R_{sisend-cap}^{intra} + R_{sisend-comm}^{intra}$	- süsteemisisese võrgukasutuse sisendpunktide võimsuse (cap) ülekandmise tulu summa;
$R_{väljund}^{intra} = R_{väljund-cap}^{intra} + R_{väljund-comm}^{intra}$	- süsteemisisese võrgukasutuse väljundpunktide võimsuse (cap) ülekandmise tulu summa;
$R_{sisend}^{cross} = R_{sisend-cap}^{cross} + R_{sisend-comm}^{cross}$	- süsteemidevahelise võrgukasutuse sisendpunktide võimsuse (cap) ülekandmise tulu summa;
$R_{väljund}^{cross} = R_{väljund-cap}^{cross} + R_{väljund-comm}^{cross}$	- süsteemidevahelise võrgukasutuse väljundpunktide võimsuse (cap) ülekandmise tulu summa.
R_{ms}	- ülekandeteenusega mitteseotud tulu.

Ülekandeteenuse sisend-väljundkordajad süsteemisisese võrgukasutuse puhul arvutatakse alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.6):

$$K_{intra}^{sisend} = \frac{R_{sisend}^{intra}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra}} \quad ja \quad K_{intra}^{väljund} = \frac{R_{väljund}^{intra}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra}},$$

kus:

K_{intra}^{sisend} ja $K_{intra}^{väljund}$ - tegurid, mis iseloomustavad sisendi tulude ja väljundi tulude suhet süsteemisisese võrgukasutuse tuludesse. Nende tegurite summa on 1.

Ülekandeteenuse sisend-väljundkordajad süsteemidevahelise võrgukasutuse puhul arvutatakse alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.6):

$$K_{cross}^{sisend} = \frac{R_{sisend}^{cross}}{R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}} \quad ja \quad K_{cross}^{väljund} = \frac{R_{väljund}^{cross}}{R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}}$$

kus:

K_{cross}^{sisend} ja $K_{cross}^{väljund}$ - tegurid, mis iseloomustavad sisendi tulude ja väljundi tulude suhet süsteemidevahelise võrgukasutuse tuludesse. Nende tegurite summa on 1.

Kogu süsteemi sisendi ja väljundi tulude jaotusse suhtarvud arvutatakse alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.6):

$$K_{sisend} = \frac{R_{sisend}^{intra} + R_{sisend}^{cross}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra} + R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}} \quad ja$$

$$K_{väljund} = \frac{R_{väljund}^{intra} + R_{väljund}^{cross}}{R_{sisend}^{intra} + R_{väljund}^{intra} + R_{sisend}^{cross} + R_{väljund}^{cross}}$$

Kordaja K väärtused näitavad, kuidas erinevad turuosaliselised panustavad ülekandeteenuse tuludesse (Metoodika punkt 5.6).

Süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamise hindamisel tuuakse välja, mil määral esineb ristsubsideerimist süsteemisisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse puhul kavandatud lähtehinna meetodi alusel. Süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamise hindamisel lähtutakse Määruse 2017/460 artiklis 5 toodud regulatsioonist alljärgnevalt (Metoodika punkt 5.5):

- a) arvutatakse süsteemisisest võrgukasutusest saadav ettenähtud tulu ülekandmise eest nii sisend- kui ka väljundpunktides jagatuna süsteemisisese võrgukasutuse asjaomase kulukäituri järgmiste valemitega:

$$Ratio_{cap}^{intra} = \frac{Revenue_{cap}^{intra}}{Driver_{cap}^{intra}}$$

kus:

$Driver_{cap}^{intra}$ - võimsuspõhine kulukäitur, millega kirjeldatakse süsteemisisest võrgukasutust ja mille leidmiseks arvutatakse kõikide süsteemisiseste sisend- ja väljundpunktide või punktide klastri summaarne päeva keskmine eeldatav lepinguline võimsus [MWh/päev];

- b) arvutatakse süsteemidevahelisest võrgukasutusest saadav tulu ülekandmise eest nii sisend- kui ka väljundpunktides jagatuna süsteemidevahelise võrgukasutuse asjaomase kulukäituri järgmiste valemitega:

$$Ratio_{cap}^{cross} = \frac{Revenue_{cap}^{cross}}{Driver_{cap}^{cross}}$$

kus:

$Driver_{cap}^{cross}$ - võimsuspõhine kulukäitur, millega kirjeldatakse süsteemidevahelist võrgukasutust ja mille leidmiseks arvutatakse kõikide süsteemidevaheliste sisend- ja väljundpunktide või punktide klatri summaarne päeva keskmine eeldatav lepinguline võimsus [MWh/päev];

- c) arvutatakse kulude jaotuse võrdlusindeks protsentides punktides a ja b sätestatud süsteemisese suhtarvu ja süsteemidevahelise suhtarvu kaudu vastavalt järgmistele valemitele:

$$Comp_{cap} = \frac{2 \times |Ratio_{cap}^{intra} - Ratio_{cap}^{cross}|}{Ratio_{cap}^{intra} + Ratio_{cap}^{cross}} \times 100\%$$

Kui võrdlusindeks ($Comp_{cap}$) on suurem kui 10%, esitab riiklik reguleeriv asutus sellise tulemuse kohta põhjenduse otsuses.

3.1. Sihttulu kujunemine koos järelevalvetasuga

Elering AS on Taotluses välja toonud, et tasuperioodi sihttuluks koos järelevalvetasuga¹⁷ arvestatakse Konkurentsiameti 01.09.2023 võrguteenuse hindade kooskõlastamise otsuses nr 7-3/2023-120 (edaspidi Konkurentsiameti otsus) põhjendatuks peetud sihttulu ja järelevalvetasu summa (vt tabel 6).

Tabel 6. Elering AS-i sihttulu kujunemine koos järelevalvetasuga vastavalt Konkurentsiameti otsuses toodud andmetele¹⁸

	Ühik	Tasuperiood
Muutuvkulud	tuh €	4 687,21
Tegevuskulud	tuh €	9 527,40
Põhivara kulum	tuh €	7 338,95
Põhjendatud tulukus	tuh €	9 185,82
Ülekandeteenusega seotud tulu	tuh €	30 739,39
Ülekandeteenusega mitteseotud tulu	tuh €	0,00
Sihttulu	tuh €	30 739,39
Järelevalvetasu	tuh €	61,48
Sihttulu koos järelevalvetasuga	tuh €	30 800,86
<i>s.h süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade kaudu saadav tulu (süsteemisese sisenditulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>/.../</i>
<i>s.h süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemidevaheline väljunditulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>0,00</i>

¹⁷ Järelevalvetasu arvutatakse MGS § 1 lõikes 2¹ ning konkurentsiseaduse (KonkS) § 53¹ sätestatu alusel. MGS § 1 lõige 2¹ sätestab, et ettevõtja maksab järelevalvetasu KonkS-is sätestatud alustel ja korras. KonkS § 53¹ lõike 4 kohaselt maksavad ettevõtjad, kelle teenuste hindasid ja tasusid kooskõlastab Konkurentsiamet, järelevalvetasu vastavalt iga võrgu- või tegevuspiirkonna kohta antud haldusaktis märgitud müügitulule vastavalt KonkS-i §-s 53² sätestatud järelevalvetasu määrale. KonkS § 53¹ lõike 5 alusel loetakse eelnimetatud ettevõtjaks muuhulgas võrguettevõtja MGS-i tähenduses, kellel on võrguteenuse hinna kooskõlastamise kohustus. KonkS § 53² lõike 1 järgi on KonkS § 53¹ lõikes 5 nimetatud rahastamiskohustusega ettevõtja järelevalvetasu määr 0,2 protsenti talle antud haldusaktis märgitud müügitulust.

¹⁸ Tabel 6 on koostatud MS Exceli tabelites toodud andmete alusel, mis sisaldavad numbreid täpsemalt kui on käesolevas otsuse eelnõus kajastatud. Seetõttu võib kalkulaatoriga saadav tulemus vähesel määral erineda tabelis näidatud numbritest.

	Ühik	Tasuperiood
<i>s.h Paldiski ja Puiatu kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude kompensatsioon (kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsioon), mis tasutakse Elering AS-ile Soome ja Läti ülekandesüsteemihaldurite poolt süsteemihaldurite vaheliste transiidivoogude kompensatsiooni mehhanismi lepingu (ITC leping) alusel</i>	<i>tuh €</i>	<i>/.../</i>
<i>s.h süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemisisene väljundtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>/.../</i>

Konkurentsiameti seisukoht sihttulu osas koos järelevalvetasuga, s.h süsteemisisese sisenditulu, süsteemidevahelise väljunditulu, kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsiooni ja süsteemisisese väljunditulu osas

Selleks, et kontrollida Konkurentsiameti otsuses aktsepteeritud sihttulu ja järelevalvetasu põhjendatust käesoleva otsuse eelnõu koostamise ajal, koostas Konkurentsiamet alljärgneva tabeli 7.

Tabel 7. Konkurentsiameti otsuses aktsepteeritud sihttulu ja järelevalvetasu ning Konkurentsiameti kontrollarvutuse sihttulu ja järelevalvetasu kujunemine

	Ühik	Konkurentsiameti otsus	Konkurentsiameti kontrollarvutus	Veergudes 1 ja 2 toodud näitajate erinevus [(veerg 1 / veerg 2 - 1) x 100%]
		1	2	3
Muutuvkulud	tuh €	4 687,21	3 834,47 ¹⁹	-18,2%
Tegevuskulud	tuh €	9 527,40	9 527,40	0,0%
Põhivara kulum	tuh €	7 338,95	7 737,52 ²⁰	5,4%
Põhjendatud tulukus	tuh €	9 185,82	9 620,20 ²¹	4,7%
Ülekandeteenusega seotud tulu	tuh €	30 739,39	30 719,59	-0,1%
Ülekandeteenusega mitteseotud tulu	tuh €	0,00	0,00	0,0%
Sihttulu	tuh €	30 739,39	30 719,59	-0,1%
Järelevalvetasu	tuh €	61,48	61,44	-0,1%
Sihttulu koos järelevalvetasuga	tuh €	30 800,86	30 781,03	-0,1%
<i>s.h süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade kaudu saadav tulu (süsteemisisene sisendtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>/.../</i>	<i>/.../</i> ²²	7,8%
<i>s.h süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemidevaheline väljundtulu)</i>	<i>tuh €</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,0%</i>

¹⁹ Korrigeeritud tulenevalt võrgu käitamisega seotud gaasi ja elektrienergia ostuhindade langusest.

²⁰ Korrigeeritud tulenevalt Elering AS-i 2023. aastal tehtud ning aastateks 2024 ja 2025 prognoositud võrguteenuse osutamisega seotud investeeringute arvesse võtmisest. Seejuures on aastate 2024 ja 2025 investeeringute prognoosi vähendatud poole (50%) võrra.

²¹ Korrigeeritud tulenevalt Elering AS-i 2023. aastal tehtud ning aastateks 2024 ja 2025 prognoositud võrguteenuse osutamisega seotud investeeringute arvesse võtmisest. Seejuures on aastate 2024 ja 2025 investeeringute prognoosi vähendatud poole (50%) võrra.

²² Perioodil 01.05.2023 kuni 30.04.2024 tegelikult saadud tulu alusel tasuperioodiks prognoositud tulu.

		Konkurentsiameti otsus	Konkurentsiameti kontrollarvutus	Veergudes 1 ja 2 toodud näitajate erinevus [(veerg 1 / veerg 2 - 1) x 100%]
	Ühik	1	2	3
<i>s.h Paldiski ja Puiatu kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulude kompensatsioon (kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsioon), mis tasutakse Elering AS-ile Soome ja Läti ülekandesüsteemihaldurite poolt süsteemihaldurite vaheliste transiidivoogude kompensatsiooni mehhanismi lepingu (ITC leping) alusel</i>	tuh €	/.../	/.../ ²³	-10,9%
<i>s.h süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade kaudu saadav tulu (süsteemisisene väljundtulu)</i>	tuh €	/.../	/.../	0,5%

Tabelist 7 selgub, et Konkurentsiameti otsuses aktsepteeritud sihttulu ja järelevalvetasu kokku summas 30 800,86 tuhat € sisuliselt ei erine Konkurentsiameti kontrollarvutusega saadud sihttulu ja järelevalvetasu summast (30 781,03 tuhat €). Seejuures ei ole sihttulu arvutamisel arvestatud võrguettevõtja aastateks 2024 ja 2025 prognoositud investeeringute mahuga, vaid ainult poolega (50%) sellest. **Tulenevalt eelnevast on Konkurentsiamet seisukohal, et Taotluses toodud võrguteenuse hinna kooskõlastamisel võib jätkuvalt lähtuda Konkurentsiameti otsuses aktsepteeritud sihttulust koos järelevalvetasuga summas 30 800,86 tuhat €, s.h:**

- süsteemisisene sisendtulu summas /.../ tuhat €** – kujuneb Eesti, Läti ja Soome ülekandesüsteemihaldurite Elering AS, AS "Conexus Baltic Grid" ja Gasum Oy vahel 14.02.2019 sõlmitud lepingu „*Agreement on the Implementation of Inter-transmission System Operator Compensation Mechanism (ITC Agreement)*“ (edaspidi ITC leping) alusel;
- süsteemidevaheline väljundtulu summas 0 tuhat €** – süsteemidevahelist väljundtulu ei prognoositud ning jätkuvalt ei prognoosita, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise alates 2023. aasta algusest, mistõttu ei liigu gaas Venemaalt läbi Eesti Läti suunas ega vastupidi (Lätist Venemaale);
- kompressorite otsese muutuvkulu kompensatsioon summas /.../ tuhat €** – kompressorid on peamiselt vajalikud naaberriikide (Soome ja Läti) piiriülese kaubanduse huvides (naaberriikidevaheliste gaasivoogude võimaldamiseks). Tulenevalt eeltoodust kompenseeritakse Elering AS-ile Paldiski ja Puiatu kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukulud naaberriikide ülekandesüsteemihaldurite (Gasum Oy – Soome süsteemihaldur ja AS "Conexus Baltic Grid" – Läti süsteemihaldur) poolt süsteemihaldurite (s.h Elering AS) vahel sõlmitud ITC lepingu alusel. See tähendab seda, et kõik eelmainitud kulud kompenseeritakse Elering AS-ile täismahus vastavalt tegelike kulude suurusele ning seetõttu ei lülitata mainitud kulusid ettevõtja võrguteenuse hindadesse;
- süsteemisisene väljundtulu summas /.../ tuhat €** – kujuneb koos järelevalvetasuga prognoositud sihttulust summas 30 800,86 tuhat € süsteemisisese prognoositud sisendtulu summas /.../ tuhat €, süsteemidevahelise prognoositud väljundtulu summas 0 tuhat € ning kompressorite otsese muutuvkulu prognoositud kompensatsiooni summas /.../ tuhat € lahutamisel.

²³ Korrigeeritud tulenevalt elektrienergia ostuhinna langusest.

3.2. Kulude jaotuse hindamine

Määruse 2017/460 artikli 5 lõike 2 kohaselt tuuakse süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamise hindamisel välja, mil määral esineb ristsubsideerimist süsteemisisese ja süsteemidevahelise võrgukasutuse puhul kavandatud lähtehinnameetodi alusel.

Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulud (ilma kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukuludeta, mida ei lülitata ettevõtja võrguteenuse hindadesse) jagunevad vastavalt tabelile 8.

Tabel 8. Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude (ilma kompressorite käitamiseks vajaliku elektrienergia ostukuludeta) jagunemine vastavalt esitatud andmetele

	Ühik	Tasuperiood
$Revenue_{cap}^{intra}$	tuh €	27 687,27
$Driver_{cap}^{intra}$	MWh/päev	138 446
$Ratio_{cap}^{intra}$	€/MWh/päev	199,99
$Revenue_{cap}^{cross}$	tuh €	0,00
$Driver_{cap}^{cross}$	MWh/päev	0,00
$Ratio_{cap}^{cross}$	€/MWh/päev	x ²⁴
$Comp_{cap}$	%	x

Määruse 2017/460 artikkel 5 lõige 6 sätestab, et kui võimsuse võrdlusindeks ($Comp_{cap}$) on suurem kui 10%, esitab riiklik reguleeriv asutus selliste tulemuste kohta põhjenduse.

Tabelist 8 selgub, et tasuperioodil saadakse prognoosi kohaselt kogu tulu süsteemisisest võrgukasutusest. Süsteemidevahelist võrgukasutust Elering AS ei prognoosi, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise alates 2023. aasta algusest, mistõttu ei liigu gaas Venemaalt läbi Eesti Läti suunas ega vastupidi (Lätist Venemaale). **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese võrgukasutuse ja süsteemidevahelise võrgukasutuse kulude jaotamist vastavalt 27 687,27 tuh € süsteemisisese võrgukasutuse kuludeks ja 0 tuh € süsteemidevahelise võrgukasutuse kuludeks võib pidada põhjendatuks.**

3.3. Tulude jaotuse hindamine

Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevalt peab riikliku reguleeriva asutuse (Konkurentsiamet) gaasi ülekande võrguteenuse hindade kooskõlastamise otsus sisaldama muuhulgas järgmist teavet:

- võimsuse-kauba tulujaotus, mis tähendab tulujaotust võimsuspõhiste ülekandetasude tulu ja kaubapõhiste ülekandetasude tulu järgi;
- sisendi-väljundi tulujaotus, mis tähendab tulujaotust sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu ja väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu järgi;
- süsteemisisene/süsteemidevaheline tulujaotus, mis tähendab tulujaotust süsteemisisese võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadava tulu järgi ja süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadava tulu järgi, arvutatuna vastavalt artiklile 5.

²⁴ Tähistega „x“ kajastatud näitajaid ei ole võimalik arvutada, kuna prognoosi kohaselt süsteemidevahelist võrgukasutust ei ole.

Võimsuse-kauba tulujaotus – tabelist 1 ja Taotlusest selgub, et Elering AS ei rakenda tasuperioodil kaubapõhiseid tasusid. Kõik ülekandeteenusega seotud tulud saadakse võimsuspõhistest tasudest. **Tulenevalt eelnevast kujuneb Elering AS-i võimsuspõhistest tasudest tasuperioodil saadava ülekandeteenuste tulu osakaaluks 100%, mida Konkurentsiamet peab põhjendatuks, sest Määruse 2017/460 artikli 4 lõike 3 kohaselt kogutakse ülekandeteenuse tulu võimsusest sõltuvatest ülekandetasudest.**

Sisendi-väljundi tulujaotus – sisendpunktide ning väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulude osakaaludeks kujunevad vastavalt 9% [sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu /.../ tuh € / (sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu /.../ tuh € + väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu /.../ tuh €) x 100% = 9%] ja 91% [väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu /.../ tuh € / (sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu /.../ tuh € + väljundpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu /.../ tuh €) x 100% = 91%].

Sisendpunktide võimsuspõhiste ülekandetasude tulu väike osakaal on tingitud Soome, Eesti ja Läti regulaatorite ühisest otsusest rakendada süsteemi gaasi tarnimise eest sisendhinda, mis ei oleks oluliselt kõrgem Euroopa Liidu teistes riikides kasutatavatest sisendhindadest. Eelnevast tulenevalt võeti aluseks võrdlusuuringu kohane Euroopa Liidu riikide (v.a Balti riigid ja Soome) aastase võimsustoote keskmine sisendhind, mida korrigeeriti statistilise ebatäpsusega (liidetud standardviga)²⁵. Järelduse põhjendused on alljärgnevad:

- sisendlähtehind töötati välja nii, et võtta arvesse laiemat eesmärki ühineda Euroopa Liidu gaasi ühisturuga;
- annab tarnijatele hinnasignaali, mis tagab konkurentsikeskkonna kokkusobivuse ka pärast isoleeritud turu seisundi lõppemist;
- võimaldab kaubandussuhteid Mandri-Euroopa turuga *via forward swaps*;
- madal sisendlähtehind motiveerib kolmandaid isikuid osalema FinEstLat gaasiturul.

Euroopa Liidu aastase võimsustoote keskmine sisendhind oli 2018. aastal 128,44 €/MWh/päev aastas ja selle keskmise arvutuse standardviga oli 14,33 €/MWh/päev aastas – seega kokku 142,77 €/MWh/päev aastas. **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i sisendi-väljundi tulujaotuse osakaale vastavalt 9% ja 91% võib tasuperioodil pidada veel põhjendatuks.**

Süsteemisisene/süsteemidevaheline tulujaotus – süsteemisisese ja süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadavate tulude osakaaludeks kujunevad vastavalt 100% [süsteemisisese võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 27 687,27 tuh € / (süsteemisisese võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 27 687,27 tuh € + süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 0 tuh €) x 100% = 100%] ja 0% [süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 0 tuh € / (süsteemisisese võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 27 687,27 tuh € + süsteemidevahelises võrgukasutuses nii sisend- kui ka väljundpunktides saadav tulu 0 tuh €) x 100% = 0%].

²⁵ Määruse 2017/460 artikkel 6 lõike 4 punkt a sätestab, et lähtehinna meetodi kohaldamisel võib kohandusi teha kõikide sisend- ja väljundpunktide suhtes muuhulgas riikliku reguleeriva asutuse võrdlusuuringu kohaselt, kohandades lähtehindu teatavas sisend- või väljundpunktis niivõrd, et need vastavad konkurentsivõimeliste lähtehindade tasemele.

Arvestades, et Eesti, Läti ja Soome tegutsevad alates 2020. aastast ühise turupiirkonnana (FinEstLat), kus riikidevahelised tariifid puuduvad ning Lätist läbi Eesti Venemaa suunas gaas alates 2023. aasta algusest ei liigu, kuna Läti keelustas Venemaalt gaasi ostmise, mistõttu ei liigu gaas ka vastupidi (Lätist Venemaale), siis süsteemidevahelises võrgukasutuses sisend- ega väljundpunktides tulu ei teki. **Tulenevalt eeltoodust on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i süsteemisisese/süsteemidevahelise tulujaotuse osakaale vastavalt 100% ja 0% võib pidada põhjendatuks.**

4. VÕRGUTEENUSE HINNAD, KORDAJAD JA HOOAJATEGURID

Ülekandevõrgu hindade aluseks on määruse 2017/460 kohaselt lähtehind, mis on kindla võimsusega võimsustoote üheaastase kehtivusega hind, mida kohaldatakse sisend- ja väljundpunktis ning mille alusel kehtestatakse muud võimsuspõhised ülekandetasud (kvartali, kuu, päeva ja päevasisene ülekandetasud). Määruse 2017/460 artikkel 4 kohaselt kogutakse ülekandeteenuse tulu võimsusest sõltuvatest ülekandetasudest, erandkorras võib riikliku reguleeriva asutuse heakskiidul koguda osa ülekandeteenuste tulust kaubapõhiste ülekandetasudena (Metoodika punkt 3).

MGS § 23 lõikest 4 ning määrusest 2017/460 tulenevalt rakendatakse Eestis hinnalaega reguleerimiskorda (*price cap regime*), milles ülekandesüsteemihalduri sihttulu ja eeldatavate kasutatavate võimsuste/voogude koguste alusel arvutatakse ülekandevõrgu võrguteenuste hinnad (Metoodika punktid 1 ja 3).

Lähtehinnad (T) kujunevad alljärgnevate valemite alusel²⁶ (Metoodika punkt 5.7):

$$T_{sisend-cap}^{intra} = \frac{R_{sisend-cap}^{intra}}{CAP_{sisend}^{intra}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

$$T_{väljund-cap}^{intra} = \frac{R_{väljund-cap}^{intra}}{CAP_{väljund}^{intra}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

$$T_{sisend-cap}^{cross} = \frac{R_{sisend-cap}^{cross}}{CAP_{sisend}^{cross}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

$$T_{väljund-cap}^{cross} = \frac{R_{väljund-cap}^{cross}}{CAP_{väljund}^{cross}} \left[\frac{\text{€}}{MWh} / aastas \right]$$

kus:

CAP_{sisend}^{intra}	-	süsteemisisese võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klastris;
$CAP_{väljund}^{intra}$	-	süsteemisisese võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klastris;
CAP_{sisend}^{cross}	-	süsteemidevahelise võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas sisendpunktis või sisendpunktide klastris;
$CAP_{väljund}^{cross}$	-	süsteemidevahelise võrgukasutuse eeldatav lepinguline võimsus teatavas väljundpunktis või väljundpunktide klastris.

²⁶ Kuna Elering AS ei soovi rakendada kaubapõhiseid ülekandetasusid, siis kaubapõhiste lähtehindade kujunemise valemid ei ole käesolevas otsuse eelnõus ära toodud.

Aastase võimsustoote baashind võrdub lähtehinnaga. Aastast erineva ajavahemiku võimsustoodete baashinna arvutamine toimub alljärgneva valemiga (Metoodika punkt 5.8):

$$RP_y^x = \frac{T_y^x}{DY} \times D \times M \times H \quad [€/MWh/periodis],$$

kus:

- RP_y^x - teenuse (süsteemisisene või süsteemidevaheline (x) ning sisendteenus ja väljundteenus (y)) baashind perioodil (kvartal, kuu, päev).
Aastase võimsustoote baashind võrdub lähtehinnaga;
- T_y^x - teenuse (süsteemisisene või süsteemidevaheline (x) ning sisendteenus ja väljundteenus (y)) lähtehind;
- DY - päevade arv aastas (tavapäraselt 365, v.a liigaasta kui 366);
- D - perioodi (kvartal, kuu, päev) kestus gaasipäevades;
- M - võimsustoote kordaja. Kvartali ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 1,5.
Päeva standardvõimsustoodete korral ei tohi kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 3;
- H - hooajategur. Hooajategurite arvutus toimub määruse 2017/460 artikkel 15 põhimõtete järgi.

Sihttulu kontrollimisel peab Metoodika punktis 5.3 määratletud sihttulu vastama alljärgneva valemi alusel saadud sihttulule (Metoodika punkt 5.9):

$$R_S = Revenue_{cap}^{intra} + Revenue_{cap}^{cross} + R_{ms} = T_{sisend-cap}^{intra} \times CAP_{sisend}^{intra} + T_{väljund-cap}^{intra} \times CAP_{väljund}^{intra} + T_{sisend-cap}^{cross} \times CAP_{sisend}^{cross} + T_{väljund-cap}^{cross} \times CAP_{väljund}^{cross} + R_{ms}$$

Kordaja on tegur, mille abil arvutatakse lähtehinna alusel aastast erineva kestusega standardvõimsustoote baashind (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 16). Kordajad peavad jääma järgmisesse vahemikku (Määruse 2017/460 artikkel 13 lõige 1):

- kvartali ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi vastav kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 1,5;
- päeva ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi vastav kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 3. Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad vastavad kordajad olla väiksemad kui 1, kuid suuremad kui 0, või suuremad kui 3.

Hooajategur on tegur, mis väljendab nõudluse muutumist aasta jooksul ja mida võib kasutada koos asjakohase kordajaga (Määruse 2017/460 artikkel 3 punkt 21). Hooajategurite kasutamise korral peab asjaomase standardvõimsustoote korral kasutatava kordaja ja hooajateguri korrutistest arvutatud gaasiaasta keskmine olema samas vahemikus kui lõikes 1 osutatud vastavate kordajate vahemik (Määruse 2017/460 artikkel 13 lõige 2).

Elering AS-i taotlus võrguteenuse hindade, kordajate ning hooajateguri osas

Taotlusest selgub, et Elering AS soovib kooskõlastada süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhisteks väljundhindadeks 0,50 €/MWh/päev päevas ja 0,50 €/MWh/päev päevasiseselt. Võrguteenuse teisi hindu ja kordajaid ei muudeta ning hooajategurite kasutamist jätkuvalt ei soovita.

Konkurentsiameti seisukoht võrguteenuse hindade, kordajate ning hooajateguri osas

Käesoleva otsuse eelnõu punktis 3.1 on Konkurentsiamet pidanud põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi süsteemisisese väljundtulu prognoosi summas /.../ tuh €. Käesoleva otsuse eelnõu punktis 2.5 on Konkurentsiamet pidanud põhjendatuks Elering AS-i tasuperioodi võrgukasutusvõimsust 138 446 MWh/päev aastas. Jagades nimetatud tulu summas /.../ tuh € võrgukasutusvõimsusega 138 446 MWh/päev aastas, saab Konkurentsiamet ettevõtte tasuperioodi süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade lähtehinnaks 181,26 €/MWh/päev aastas (/.../ tuh € / 138 446 MWh/päev aastas = 181,26 €/MWh/päev aastas). Jagades toodud lähtehinna (181,26 €/MWh/päev aastas) tasuperioodi (2024. aasta) päevade arvuga (365 päeva), kujuneb süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhisteks väljundhindadeks 0,50 €/MWh/päev päevas ja 0,50 €/MWh/päev päevasiseselt, mis vastavad ettevõtja arvutatud eelmainitud väljundhindadele. **Tulenevalt eeltoodust ning Määruse 2017/460 artikli 4 lõikes 3 sätestatust (ülekanalteenuse tulu kogutakse võimsusest sõltuvatest ülekanaletasudest) on Konkurentsiamet seisukohal, et Elering AS-i taotletud süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade lähtehind 181,26 €/MWh/päev aastas ning süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhised väljundhinnad 0,50 €/MWh/päev päevas ja 0,50 €/MWh/päev päevasiseselt on põhjendatud ning kooskõlas Määruse 2017/460 artikli 4 lõikes 3 sätestatuga.**

Samuti on Konkurentsiamet seisukohal, et põhjendatud on Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade lähtehinda 142,77 €/MWh/päev aastas, sest see vastab Soome, Eesti ja Läti regulaatorite ühisele järeldusele, et siseneva gaasi konkurentsivõimeline lähtehind on võrdlusuuringu kohane Euroopa Liidu riikide (v.a Balti riigid ja Soome) aastase võimsustoote keskmine sisendhind, mida on korregeeritud statistilise ebatäpsusega (liidetud standardviga)²⁷ (Euroopa Liidu aastase võimsustoote keskmine sisendhind oli 2018. aastal 128,44 €/MWh/päev aastas ja selle keskmise arvutuse standardviga oli 14,33 €/MWh/päev aastas – seega kokku 142,77 €/MWh/päev aastas).

Võimsustoodete kordajate kasutamise osas on Eesti, Läti ja Soome ülekandesüsteemihaldurid kokku leppinud, et Eestis, Lätis ja Soomes kasutatakse tabelis 9 toodud võimsustoodete kordajaid.

Tabel 9. Eesti, Läti ja Soome ülekandesüsteemihaldurite vahel kokku lepitud võimsustoodete kordajad

Võimsustoodete	Võimsustoodete kordaja
Aastane	1
Kvartaalne	1,1
Kuine	1,25
Päevane	1,5
Päevasisene	1,7

Võimsustoodete kordajad on välja töötatud selliselt, et need annaksid võimalikult õiglase ja tasakaalustatud kulude jaotuse erinevate võrgukasutajate vahel, s.t ühtlase tarbimisprofiiliga ning ebaühtlase tarbimisprofiiliga võrgukasutajate vahel. Võimsustoodete kordajate eesmärgiks

²⁷ Järelduse põhjendused on toodud käesoleva otsuse eelnõu punktis 3.3

on anda kulupõhiseid signaale motiveerides ühtlast tarbimist ning võimsuse pikaajalist broneerimist, mis vastab täpsemalt ülekandevõrgu tegelikele kuludele. Võimsustoodete kordajad omavad mõju süsteemihaldurite poolsele gaasisüsteemi operatiivplaneerimisele ning on abiks süsteemihaldurite jaoks paremini prognoositava operatiivkeskkonna tekkimisele, mis oli eriti vajalik ühtse gaasituru piirkonna käivitamisel.

Hooajategurite kasutamist süsteemihaldurid ette ei näe (hooajateguri väärtus on 1).

Tulenevalt eeltoodust ning Määruse 2017/460 artikli 13 lõikes 1 sätestatust (kvartali ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi vastav kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 1,5 ning päeva ja kuu standardvõimsustoodete korral ei tohi vastav kordaja olla väiksem kui 1 ega suurem kui 3) on Konkurentsiamet seisukohal, et tabelis 9 toodud Elering AS-i võimsustoodete kordajad on jätkuvalt põhjendatud ning kooskõlas Määruse 2017/460 artikli 13 lõikes 1 sätestatuga.

Konkurentsiamet, lähtunud eelnevalt põhjendatuks peetud Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade lähtehinnast ning võimsustoodete kordajatest, on seisukohal, et jätkuvalt võib pidada põhjendatuks ka Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiseid kvartaalseid sisendhindasid, kuude sisendhindasid, päeva sisendhinda, päevasisest sisendhinda ning süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiseid kvartaalseid sisend- ja väljundhindasid, kuude sisend- ja väljundhindasid, päeva sisend- ja väljundhinda ning päevasisest sisend- ja väljundhinda vastavalt Konkurentsiameti otsusega kooskõlastatud hindadele.

5. KOOSKÕLASTATAVATE ÜLEKANDETASUDE ERINEVUS VÕRRELDES KEHTIVATE NING JÄRGNEVATEKS TASUPERIOODIDEKS PROGNOOSITUD ÜLEKANDETASUDEGA

Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevalt peab riikliku reguleeriva asutuse (Konkurentsiamet) gaasi ülekande võrguteenuse hindade kooskõlastamise otsus sisaldama muuhulgas järgmist teavet:

- a) ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude erinevus jooksva tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud;
- b) ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude hinnanguline erinevus tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperioodist.
- c) vähemalt lihtsustatud tasu kujundamise mudel, mida korrapäraselt ajakohastatakse, koos kasutamishendiga, mille järgi võrgukasutajad saaksid arvutada jooksva tasuperioodil kohaldatavaid ülekandetasusid ja hinnata ülekandetasude muutumist pärast sellise tasuperioodi lõppemist.

Ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude erinevus jooksva tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, on toodud alljärgnevates tabelites 10, 10a ja 10b.

Tabel 10. Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade erinevus jooksva tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud

	Süsteemisisene võrgukasutus		
	Võimsuspõhine sisendhind jooksva tasuperioodil, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhine sisendhind tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhise sisendhinna muutus
Aastane baashind	142,77	142,77	0,0%
kvartal (okt-dets)	39,48	39,48	0,0%
kvartal (jaan-märts)	39,05	39,05	0,0%
kvartal (aprill-juuni)	39,05	39,05	0,0%
kvartal (juuli-sept)	39,48	39,48	0,0%
Oktoober	15,12	15,12	0,0%
November	14,63	14,63	0,0%
Detsember	15,12	15,12	0,0%
Jaanuar	15,12	15,12	0,0%
Veebruar	14,14	14,14	0,0%
Märts	15,12	15,12	0,0%
Aprill	14,63	14,63	0,0%
Mai	15,12	15,12	0,0%
Juuni	14,63	14,63	0,0%
Juuli	15,12	15,12	0,0%
August	15,12	15,12	0,0%
September	14,63	14,63	0,0%
Päev	0,59	0,59	0,0%
Päevasisene	0,66	0,66	0,0%

Tabel 10a. Elering AS-i süsteemisisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade erinevus jooksva tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud

	Süsteemisisene võrgukasutus		
	Võimsuspõhine väljundhind jooksva tasuperioodil, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhine väljundhind tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhise väljundhinna muutus
Aastane baashind	0,00	0,00	0,0%
kvartal (okt-dets)	0,00	0,00	0,0%
kvartal (jaan-märts)	0,00	0,00	0,0%
kvartal (aprill-juuni)	0,00	0,00	0,0%
kvartal (juuli-sept)	0,00	0,00	0,0%
Oktoober	0,00	0,00	0,0%
November	0,00	0,00	0,0%
Detsember	0,00	0,00	0,0%
Jaanuar	0,00	0,00	0,0%
Veebruar	0,00	0,00	0,0%
Märts	0,00	0,00	0,0%
Aprill	0,00	0,00	0,0%
Mai	0,00	0,00	0,0%
Juuni	0,00	0,00	0,0%
Juuli	0,00	0,00	0,0%
August	0,00	0,00	0,0%
September	0,00	0,00	0,0%
Päev	7,56	0,50	-93,4%
Päevasisene	7,56	0,50	-93,4%

Tabel 10b. Elering AS-i süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste sisend- ja väljundhindade erinevus jooksva tasuperioodil ja tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud

	Süsteemidevaheline võrgukasutus		
	Võimsuspõhine sisend- ja väljundhind jooksva tasuperioodil, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhine sisend- ja väljundhind tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, €/MWh/päev perioodis	Võimsuspõhise sisend- ja väljundhinna muutus
Aastane baashind	142,77	142,77	0,0%
kvartal (okt-dets)	39,48	39,48	0,0%
kvartal (jaan-märts)	39,05	39,05	0,0%
kvartal (aprill-juuni)	39,05	39,05	0,0%
kvartal (juuli-sept)	39,48	39,48	0,0%
Oktoober	15,12	15,12	0,0%
November	14,63	14,63	0,0%
Detsember	15,12	15,12	0,0%
Jaanuar	15,12	15,12	0,0%
Veebruar	14,14	14,14	0,0%
Märts	15,12	15,12	0,0%
Aprill	14,63	14,63	0,0%
Mai	15,12	15,12	0,0%
Juuni	14,63	14,63	0,0%
Juuli	15,12	15,12	0,0%
August	15,12	15,12	0,0%
September	14,63	14,63	0,0%
Päev	0,59	0,59	0,0%
Päevasisene	0,66	0,66	0,0%

Tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperioodist ühesuguste ülekandeteenuste suhtes kohaldatavate ülekandetasude hinnangulised erinevused on järgnevad (vt tabel 11, 11a ja 11b):

Tabel 11. Elering AS-i süsteemisise võrgukasutuse võimsuspõhiste sisendhindade hinnanguline erinevus tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperiodist

	Süsteemisene võrgukasutus reguleerimisperiodil (viis aastat)*								
	Võimsus- põhine sisendhind tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud (366 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhine sisendhind tasuperioodil II (365 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise sisend- hinna muutus	Võimsus- põhine sisendhind tasuperioodil III (365 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise sisend- hinna muutus	Võimsus- põhine sisendhind tasuperioodil IV (365 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise sisend- hinna muutus	Võimsus- põhine sisendhind tasuperioodil V (366 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise sisend- hinna muutus
Aastane baashind	142,77	142,77	0,0%	142,77	0,0%	142,77	0,0%	142,77	0,0%
kvartal (okt-dets)	39,48	39,58	0,3%	39,58	0,0%	39,58	0,0%	39,48	-0,3%
kvartal (jaan-märts)	39,05	38,72	-0,8%	38,72	0,0%	38,72	0,0%	39,05	0,9%
kvartal (aprill-juuni)	39,05	39,15	0,3%	39,15	0,0%	39,15	0,0%	39,05	-0,3%
kvartal (juuli-sept)	39,48	39,58	0,3%	39,58	0,0%	39,58	0,0%	39,48	-0,3%
Oktoober	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
November	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Detsember	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Jaanuar	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Veebruar	14,14	13,69	-3,2%	13,69	0,0%	13,69	0,0%	14,14	3,3%
Märts	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Aprill	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Mai	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Juuni	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Juuli	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
August	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
September	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Päev	0,59	0,59	0,0%	0,59	0,0%	0,59	0,0%	0,59	0,0%
Päevasisene	0,66	0,66	0,0%	0,66	0,0%	0,66	0,0%	0,66	0,0%

* Toodud võrguteenuse hinnad rakenduvad eeldusel, et Elering AS-il ei ole vajadust muuta võrguteenuse hindu Määruse 2017/460 artikli 12 lõike 3 punktis b sätestatud juhul (Määruse 2017/460 artikli 12 lõike 3 kohaselt arvutatakse lähtehind uuesti tasuperioodil erandlike asjaolude tõttu, kui hinnataseme muutmata jätmine võiks kahjustada ülekandesüsteemihalduri tööd).

Tabel 11a. Elering AS-i süsteemisese võrgukasutuse võimsuspõhiste väljundhindade hinnanguline erinevus tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperiodist

	Süsteemisene võrgukasutus reguleerimisperiodil (viis aastat)*								
	Võimsus- põhine väljundhind tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud (366 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhine väljundhind tasuperioodil II (365 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise väljund- hinna muutus	Võimsus- põhine väljundhind tasuperioodil III (365 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise väljund- hinna muutus	Võimsus- põhine väljundhind tasuperioodil IV (365 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise väljund- hinna muutus	Võimsus- põhine väljundhind tasuperioodil V (366 päeva), €/MWh/päev periodis	Võimsus- põhise väljund- hinna muutus
Aastane baashind	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
kvartal (okt-dets)	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
kvartal (jaan-märts)	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
kvartal (aprill-juuni)	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
kvartal (juuli-sept)	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Oktoober	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
November	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Detsember	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Jaanuar	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Veebruar	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Märts	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Aprill	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Mai	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Juuni	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Juuli	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
August	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
September	0,00	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%	0,00	0,0%
Päev	0,50	0,50	0,0%	0,50	0,0%	0,50	0,0%	0,50	0,0%
Päevasisene	0,50	0,50	0,0%	0,50	0,0%	0,50	0,0%	0,50	0,0%

* Toodud võrguteenuse hinnad rakenduvad eeldusel, et Elering AS-il ei ole vajadust muuta võrguteenuse hindu Määruse 2017/460 artikli 12 lõike 3 punktis b sätestatud juhul (Määruse 2017/460 artikli 12 lõike 3 punkti b kohaselt arvutatakse lähtehind uuesti tasuperioodil erandlike asjaolude tõttu, kui hinnataseme muutmata jätmine võiks kahjustada ülekandesüsteemihalduri tööd).

Tabel 11b. Elering AS-i süsteemidevahelise võrgukasutuse võimsuspõhiste sisend- ja väljundhindade hinnanguline erinevus tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud, ja igal tasuperioodil ülejäänud osal reguleerimisperiodist

	Süsteemidevaheline võrgukasutus reguleerimisperiodil (viis aastat)*								
	Võimsus- põhine sisend- ja väljundhind tasuperioodil, mille kohta teave on avaldatud (366 päeva), €/MWh/päev perioodis	Võimsus- põhine sisend- ja väljundhind tasuperioodil II (365 päeva), €/MWh/päev perioodis	Võimsus- põhise sisend- ja väljund- hinna muutus	Võimsus- põhine sisend- ja väljundhind tasuperioodil III (365 päeva), €/MWh/päev perioodis	Võimsus- põhise sisend- ja väljund- hinna muutus	Võimsus- põhine sisend- ja väljundhind tasuperioodil IV (365 päeva), €/MWh/päev perioodis	Võimsus- põhise sisend- ja väljund- hinna muutus	Võimsus- põhine sisend- ja väljundhind tasuperioodil V (366 päeva), €/MWh/päev perioodis	Võimsus- põhise sisend- ja väljund- hinna muutus
Aastane baashind	142,77	142,77	0,0%	142,77	0,0%	142,77	0,0%	142,77	0,0%
kvartal (okt-dets)	39,48	39,58	0,3%	39,58	0,0%	39,58	0,0%	39,48	-0,3%
kvartal (jaan-märts)	39,05	38,72	-0,8%	38,72	0,0%	38,72	0,0%	39,05	0,9%
kvartal (aprill-juuni)	39,05	39,15	0,3%	39,15	0,0%	39,15	0,0%	39,05	-0,3%
kvartal (juuli-sept)	39,48	39,58	0,3%	39,58	0,0%	39,58	0,0%	39,48	-0,3%
Oktoober	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
November	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Detsember	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Jaanuar	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Veebruar	14,14	13,69	-3,2%	13,69	0,0%	13,69	0,0%	14,14	3,3%
Märts	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Aprill	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Mai	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
Juuni	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Juuli	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
August	15,12	15,16	0,3%	15,16	0,0%	15,16	0,0%	15,12	-0,3%
September	14,63	14,67	0,3%	14,67	0,0%	14,67	0,0%	14,63	-0,3%
Päev	0,59	0,59	0,0%	0,59	0,0%	0,59	0,0%	0,59	0,0%
Päevasisene	0,66	0,66	0,0%	0,66	0,0%	0,66	0,0%	0,66	0,0%

* Toodud võrguteenuse hindade võrdlusele ei ole tegelikult tähtsust, kuna võib eeldada, et järgneva viie aasta jooksul ei hakata Lätist läbi Eesti Venemaa suunas gaasi edastatama (alates 2023. aasta algusest keelustas Läti Venemaalt gaasi ostmise, mistõttu ei liigu gaas ka vastupidi ehk Lätist Venemaale).

Lihtsustatud tasu kujundamise mudeli välja toomist, mille järgi võrgukasutajad saaksid arvutada jooksva tasuperioodi kohaldatavaid ülekandetasusid ja hinnata ülekandetasude muutumist pärast sellise tasuperioodi lõppemist, ei pea Konkurentsiamet vajalikuks, kuna Elering AS ei plaani muuta reguleerimisperioodil ehk viie aasta jooksul võrguteenuse hindu pärast iga tasuperioodi lõppemist ega tasuperioodi jooksul, v.a Määruse 2017/460 artikli 12 lõike 3 punktis b sätestatud juhul (Määruse 2017/460 artikli 12 lõike 3 punkti b kohaselt arvutatakse lähtehind uuesti tasuperioodil erandlike asjaolude tõttu, kui hinnataseme muutmata jätmine võiks kahjustada ülekandesüsteemihalduri tööd).

6. KONSULTEERIMISNÕUDED

Määruse 2017/460 artikli 26 lõike 1 ja artikli 27 lõike 5 koosmõjust tulenevalt korraldab riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohaselt kas riiklik reguleeriv asutus või ülekandesüsteemihaldur ühe või mitu lähtehinnaametodi²⁸ alast konsulteerimist vastavalt artiklile 26. Pärast artikli 26 kohase lõpliku konsulteerimise alustamist ja enne artikli 27 lõikes 4 osutatud otsust edastab riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohaselt kas riiklik reguleeriv asutus või ülekandesüsteemihaldur koostööametile (ACER)²⁹ konsultatsioonidokumendi (Määruse 2017/460 artikkel 27 lõige 1). Kahe kuu jooksul pärast artikli 27 lõikes 1 osutatud konsulteerimise lõppemist avaldab koostööamet inglise keeles artikli 27 lõike 2 kohase analüüsi järeldused ning saadab need kas riiklikule reguleerivale asutusele või ülekandesüsteemihaldurile, sõltuvalt sellest, kes avaldas konsultatsioonidokumendi, ja komisjonile (Määruse 2017/460 artikkel 27 lõige 3).

Tulenevalt eeltoodust edastab Konkurentsiamet käesoleva otsuse eelnõu ACER-ile konsulteerimiseks hiljemalt 31.08.2024.

7. KOKKUVÕTE

MGS § 23 lõige 3 sätestab, et võrguteenuste hinnad tuleb kujundada selliselt, et oleks tagatud:

- 1) vajalike tegevuskulude katmine;
- 2) investeeringud varustuskindluse tagamise ning tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
- 3) keskkonnanõuete täitmine;
- 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
- 5) põhjendatud tulukus ettevõtja investeeritud kapitalilt;
- 6) võrguteenuse hind peab katma võrguteenuse osutamisel kasutatud gaasi ostmise põhjendatud kulud.

MGS § 23² lõike 3 kohaselt peavad hinda lülitavad kulud olema põhjendatud, lähtuma kuluefektiivsusest ning võimaldama ettevõtjale seadusega sätestatud ülesannete täitmise.

Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevalt peab riikliku reguleeriva asutuse (Konkurentsiamet) otsus sisaldama järgmist teavet:

- a) kavandatud lähtehinnaametodi kirjeldus ning järgmised andmed:
 - i) artikli 30 lõike 1 punktis a sätestatud esialgne teave, sealhulgas:

²⁸ Määruse 2017/460 artikli 3 punkti 2 alusel on lähtehinnaametod meetod lähtehinna määramiseks ülekandeteenuse müügitulu selle osa alusel, mis peab laekuma võimsuspõhistest ülekandetasudest.

²⁹ Agency for the Cooperation of Energy Regulators

- 1) süsteemi tehniliste omadustega seotud näitajate selgitus;
 - 2) teave selliste näitajate asjaomaste väärtuste kohta ja tehtud eeldused;
- ii) võimsuspõhiste ülekandetasude artikli 9 kohased kavandatud kohandused;
 - iii) konsulteerimiseks esitatavad esialgsed lähtehinnad;
 - iv) artiklis 5 sätestatud kulude jaotuse hindamise tulemused ja üksikasjalikud komponendid;
 - v) kavandatud lähtehinna meetodi hinnang vastavalt artiklile 7;
 - vi) kui kavandatud lähtehinna meetod erineb artiklis 8 kirjeldatud meetodist, siis kõnealuste meetodite võrdlus koos alapunktis iii nimetatud teabega;
- b) artikli 30 lõike 1 punkti b alapunktides i, iv ja v sätestatud esialgne teave;
- c) järgmine teave ülekandetasude ja ülekandega mitteseotud tasude kohta:
- i) kui on kavandatud artikli 4 lõikes 3 osutatud kaubapõhised ülekandetasud:
 - 1) nende kehtestamise viis;
 - 2) milline osa lubatud või sihttasust eeldatavasti selliste tasudega kaetakse;
 - 3) esialgsed kaubapõhised ülekandetasud;
 - ii) kui on kavandatud ülekandega mitteseotud teenused võrgukasutajatele:
 - 1) ülekandega mitteseotud teenuse tasu meetodika;
 - 2) milline osa lubatud või sihttasust eeldatavasti selliste tasudega kaetakse;
 - 3) viis, kuidas ülekandega mitteseotud teenuste tulu kohandatakse vastavalt artikli 17 lõikele 3;
 - 4) võrgukasutajatele osutatavate ülekandega mitteseotud teenuste esialgsed tasud;
- d) artikli 30 lõikes 2 sätestatud esialgne teave;
- e) kui artikli 24 punkti b kohast fikseeritud makstava hinna pakkumist kaalutakse hinnalaega reguleerimiskorra tingimustes olemasoleva võimsuse jaoks:
- i) kavandatud indeks;
 - ii) kavandatud arvutus ja viis, kuidas kasutada riskitasust saadavat tulu;
 - iii) millis(t)e ühenduspunkti(de) korral sellist mudelit kavandatakse;
 - iv) võimsuse pakkumise toiming ühenduspunktis, mille jaoks pakutakse artikli 24 kohaselt fikseeritud hinda ja muutuvat hinda.

Konkurentsiamet, analüüsinud Elering AS-i võrguteenuse hindade arvutamise aluseks olevaid kulusid ja tulukust, leiab, et need ei ole vastuolus MGS § 23 lõikes 3 ning § 23² lõikes 3 toodud põhimõtetega. Samuti sisaldab käesolev otsuse eelnõu Määruse 2017/460 artikli 27 lõike 4 ja artikli 26 lõike 1 koosmõjust tulenevat teavet järgmiselt:

- a) kavandatud lähtehinna meetodi kirjeldus (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 2.1);
- b) artikli 30 lõike 1 punktis a sätestatud esialgne teave (vt käesoleva otsuse eelnõu punkte 2.3, 2.4 ja 2.5);
- c) võimsuspõhiste ülekandetasude artikli 9 kohased kavandatud kohandused puuduvad, sest Elering AS ei kohanda ülekandetasusid;
- d) konsulteerimiseks esitatavad esialgsed lähtehinnad (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 4, lk 27);
- e) artiklis 5 sätestatud kulude jaotuse hindamise tulemused ja üksikasjalikud komponendid (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 3.2);

- f) kavandatud lähtehinna meetodi hinnang vastavalt artiklile 7 (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 2.1);
- g) kui kavandatud lähtehinna meetod erineb artiklis 8 kirjeldatud meetodist, siis kõnealuste meetodite võrdlus koos alapunktis iii nimetatud teabega (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 2.2);
- h) artikli 30 lõike 1 punkti b alapunktides i, iv ja v sätestatud esialgne teave (vt käesoleva otsuse eelnõu punkte 3.1 ja 3.3);
- i) teave kaubapõhiste ülekandetasude kohta ei ole kohaldatav, sest Elering AS ei rakenda nimetatud ülekandetasusid;
- j) teave ülekandega mitteseotud teenuste kohta ei ole kohaldatav, sest Elering AS ei kavanda ülekandega mitteseotud teenuseid võrgukasutajatele;
- k) artikli 30 lõikes 2 sätestatud esialgne teave (vt käesoleva otsuse eelnõu punkti 5);
- l) teave selle kohta, kui artikli 24 punkti b kohast fikseeritud makstava hinna pakkumist kaalutakse hinnalaega reguleerimiskorra tingimustes olemasoleva võimsuse jaoks, ei ole kohaldatav, sest Elering AS ei kaalu fikseeritud makstava hinna pakkumist hinnalaega reguleerimiskorra tingimustes olemasoleva võimsuse jaoks.

Määruse 2017/460 artikkel 30 lõige 1 sätestab, et riikliku reguleeriva asutuse otsuse kohaselt avaldab kas riiklik reguleeriv asutus või ülekandesüsteemihaldur enne tasuperioodi algust kooskõlas artiklites 31 ja 32 sätestatud nõuetega artiklis 30 lõigetes 1 kuni 3 toodud teabe.

Lähtudes eeltoodust ning juhindudes MGS § 23 lõigetest 2 kuni 5, § 37 lõike 3 punktist 4, Määrusest 2017/460 ja Metoodikast peab Konkurentsiamet põhjendatuks Elering AS-i võrguteenuse hindu ja baashinna arvutamise kordajad järgmiselt:

1) Elering AS-i võrguteenuse hinnad

	Süsteemisene võrgukasutus		Süsteemidevaheline võrgukasutus	
	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/perioodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/perioodis	Võimsuspõhine sisendhind, €/MWh/päev/perioodis	Võimsuspõhine väljundhind, €/MWh/päev/perioodis
Gaasiaasta (okt-sept)	142,77	0,00	142,77	142,77
Aasta (jaan-sept)	106,88	0,00	106,88	106,88
I kvartal (okt-dets)	39,48	0,00	39,48	39,48
II kvartal (jaan-märts)	39,05	0,00	39,05	39,05
III kvartal (aprill-juuni)	39,05	0,00	39,05	39,05
IV kvartal (juuli-sept)	39,48	0,00	39,48	39,48
Oktoober	15,12	0,00	15,12	15,12
November	14,63	0,00	14,63	14,63
Detsember	15,12	0,00	15,12	15,12
Jaauar	15,12	0,00	15,12	15,12
Veebruar	14,14	0,00	14,14	14,14
Märts	15,12	0,00	15,12	15,12
Aprill	14,63	0,00	14,63	14,63
Mai	15,12	0,00	15,12	15,12
Juuni	14,63	0,00	14,63	14,63
Juuli	15,12	0,00	15,12	15,12
August	15,12	0,00	15,12	15,12
September	14,63	0,00	14,63	14,63
Päev	0,59	0,50	0,59	0,59
Päevasisene	0,66	0,50	0,66	0,66

2) Elering AS-i baashinna arvutamise kordajad

Võimsustooode	Võimsustooote kordaja
Aastane	1
Kvartaalne	1,1
Kuine	1,25
Päevane	1,5
Päevasisene	1,7